

Minna Canth

Anna Liisa

C. 71. 6.

16434.

C. a. H. A.

SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN SEURA
HELSINGISSÄ.

Vainon lukusalikayttöön

ANNA LIISA

NÄYTELMÄ KOLMESSA NÄYTÖKSESSÄ

KIRJOITTANUT

MINNA CANTH

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

Kaikki oikeudet pidätetään.

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖMIN KIRJAPAINO
1895

HENKILÖT:

KORTESUO, tilallinen.

RIIKKA, hänen vaimonsa.

ANNA LIISA }
PIRKKO } heidän tyttäriään.

JOHANNES KIVIMAA, Anna Liisan sulhanen.

MIKKO, tukkimies, Kortesuon entinen renki.

✓ HUSSO, hänen äitinsä.

ROVASTI, }
LÄÄKÄRI, }
NIMISMIES, } kirkonkylän herroja.
KAUPPIAS, }

○ RISTOLAN EMÄNTÄ.

○ HEIMOSEN EMÄNTÄ.

○ KATAJAMÄEN ISÄNTÄ y. m. kyläläisiä.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

(Tupa Kortesuon talossa. Perällä ovi. Siitä oikeaan uuni. Etulavalla vasempaan ristikkojalkainen pöytä, oikeaan korkeat luomapuut. Penkkiä seinämällä ynnä pöydän ympäri. Vasemmalla seinällä kaksi ikkunaa, oikealla yksi.)

(ANNA LIISA luo kangasta. Hän on valkoverinen, solakka nainen, surumieliset, suuret, siniset silmät, kaunis, mutta hiukan kalpea; hänen vaaleat hiuksensa riippuvat paksulla palmikolla takana. Hetken päästä tulee JOHANNES sisään.)

JOHANNES.

Päivää, Anna Liisa.

ANNA LIISA.

Johannes! Sepä hauskaa.

JOHANNES.

Sattuipa hyvin, kun tapaan sinut täällä yksinäsi. Vieläkö sinä nyt alat kangasta?

ANNA LIISA.

Vielä.

JOHANNES.

Ja aijot saada sen valmiiksi myös?

ANNA LIISA.

Täytyy. Tästä, näetkös, tulee vihkimäleninki.

JOHANNES.

Elä? Vai vihkimäleninki! Mutta kylläpä sitten saat pitää kiirettä. Sillä tiedätkös, mitä minulla nyt on mielessä?

ANNA LIISA.

Noo? Annahan kuulla.

JOHANNES.

Ehei —! Ei sitä noin työtä tehdessä, se kun on niin ylen tärkeätä. Käy istumaan tuonne pöydän luokse, niin kerron.

ANNA LIISA

(säpsähtää).

Ylen tärkeätä? Mitä se sitten onkaan?

JOHANNES.

Ei mitään ikävää. Elä pelkää. Kovin sinä olet paha säikkymään.

ANNA LIISA

(pyyhkäisee otsaansa, rauhoittuu).

Niin, eikö se ole hupsua? Turhanpäiväisestä kun aina veret sävähtävät. — Istu sinä penkille tuohon, minä otan jakkaran.

JOHANNES

(silittelee hänen hiuksiaan).

Siihenkö sinä taas asetut alas? Tulisit ennemmin tänne polvelleni.

ANNA LIISA.

Ei, anna minun istua näin ikään. Tässä sinun jalkojesi juuressa on niin hyvä olla.

JOHANNES.

Mutta sylissäni olisi vielä parempi. Tulepas kottamaan.

ANNA LIISA.

Ei, ei. En minä tule.

JOHANNES.

Et tule? Miksi et tule?

ANNA LIISA.

En nyt. Sitten toisen kerran.

JOHANNES.

Sittenkö, kun olen kertonut asiani? Tuletko sitten?

ANNA LIISA.

No, ehkäpä.

JOHANNES.

Hyvä on. Minä pidän kiinni sanastasi.

ANNA LIISA.

Mutta mitä sinulla nyt on sitten mielessäsi?

JOHANNES.

Sitä vaan, että panemme kuulutuksiin ensi pyhänä. Ja kolmen viikon päästä pidämme häät.

ANNA LIISA.

Niinkö pian?

JOHANNES.

Niin, mitäs niistä enää viivyttelee. Kuta likempänä se aika on sitä parempi. Vai kuinka sinusta?

ANNA LIISA.

Minusta samoin. Mutta mitähän siitä arvelee isä ja äiti?

JOHANNES.

Minä heiltä kysyn. Ovatko he kotosalla?

ANNA LIISA.

Kyllä luulen. Eivätkö lienee siellä jossain kartanolla.

JOHANNES.

Sitten saamme heti kuulla. Mutta nyt syliini ensin.

ANNA LIISA.

Elähän vielä. Meillä olisi niin paljon puhuttavaa, Johannes.

JOHANNES.

Voimme sen tehdä, vaikka istut tässä polvellanikin.

ANNA LIISA.

Ei siitä tule mitään. Tiedäthän sen ennestäänkin.

JOHANNES.

No, puhutaan sitten pian — hyvin pian.

ANNA LIISA.

Minä vaan en tiedä, kuinka alkaisin.

JOHANNES.

Ala lopusta.

ANNA LIISA.

Ei, eläpä, laske leikkiä. Puhutaan ihan vakavasti.

JOHANNES.

Puhu sinä, minä kuuntelen, enkä naura ensinkään.

ANNA LIISA.

Ennenkuin mennään pappilaan, minä vielä kysyisin sinulta Johannes: oletko varma siitä ettet tätä koskaan kadu?

JOHANNES.

Minkätähden katuisin, kun minä sinua rakastan?

ANNA LIISA.

Niin, mutta rakastatko sillä rakkaudella, joka kaikki kestää, kaikki kärsii, kaikki anteeksi antaa?

JOHANNES.

Eikä koskaan sammu. Juuri sillä, tyttöseni. Ja nyt on minun vuoroni puhua.

ANNA LIISA.

Puhu.

JOHANNES.

Minä sanon nyt ensimmäkin, että —

ANNA LIISA.

Että —?

JOHANNES.

Että sinä olet niin — niin ihmeen kaunis, Anna Liisa.

ANNA LIISA.

Sitäkö vaan?

JOHANNES.

Ei, vielä minä sanon muutakin. Sanon senkin, ettei koko maailmassa ole toista sinun vertaistasi tyttöä, ei missään suhteessa.

ANNA LIISA.

Voi, Johannes, tuohan se minua juuri —

JOHANNES.

Elä keskeytä, anna minun puhua loppuun. — Ei missään suhteessa, niinkuin jo sanoin. Näes, nyt puhun minäkin vakavasti. Tiedätkös, Anna Liisa, mikä se oli, joka sinussa miellytti minua vielä enemmän — paljon, paljon enemmän kuin kauneutesi ja solakka vartalosi? Se oli juuri tuo hiljainen, tasainen olentosi. Sinä olit minusta ihan toisenlainen kuin muut nuoret. Paljon syvempi, paljon kehittyneempi. Niinkuin sinulla olisi ollut enemmän tunteita ja enemmän ajatuksia kuin muilla kellään. Ja niin kuin sinä olisit ollut paljon ylempänä meitä muita —

ANNA LIISA.

Ei — ei! Johannes, lopeta jo.

JOHANNES.

Niin, henkisesti ylempänä, tarkoitan, henkisesti ja siveellisesti —

ANNA LIISA.

Elä puhu noin. Sinä masennat minut.

JOHANNES:

Mikä on totta, se on totta.

ANNA LIISA.

Ei, se ei ole totta. Minä en ole muita parempi — huonompi, päinvastoin. Se minua juuri kauhistuttaa, kun sinä luulet minusta niin liian paljon hyvää.

JOHANNES.

Kas nyt! Luuletkos, että olisin sinuun rakastunut, ellen olisi uskonut sinusta hyvää?

ANNA LIISA.

Sehän se on!

JOHANNES.

Taikka että olisin sinuun näin yhä enemmän kiintynyt, jos olisin tullut muuta kokemaan?

ANNA LIISA.

Minä koetan olla hyvä, Johannes. Minä koetan tehdä parastani.

JOHANNES.

Sinun ei tarvitse koettaa. Sinä olet hyvä ilman-kin. Sinä et osaa olla muuta kuin hyvä. (painaa hänen päätänsä taaksepäin, katsoo häntä silmiin.) No, mitä nyt, Anna Liisa? Sinullahan on kyynelet silmissäsi?

ANNA LIISA.

Eikös mitä!

JOHANNES.

Ihan selvästi. Elä väitä vastaan, näenhän minä.

ANNA LIISA.

Nepä kuivuvat siihen paikkaan. Nyt niitä ei enää olekaan. Onkosta?

JOHANNES.

Ei. Enkä minä päästä niitä sen koomin tulemaan, en vaikka! (sieppaa hänet syliinsä.) Kas noin! Istu siinä nyt kauniisti, että saan katsella sinua. Herran terttu, kuinka ihana sinä olet! Aivan tekisi mieli pusertaa sinut — mäsäksi.

ANNA LIISA.

No, no, Johannes — tyydyhän sentään vähempään.

JOHANNES.

Kuulepas, Anna Liisa, kun kysyn sinulta jotain.

ANNA LIISA.

No, mitähän tuo olisi?

JOHANNES.

Pidätkö sinä minusta oikein, oikein paljon?

ANNA LIISA.

Taas tuota samaa. Kuinka monasti sitä oletkaan jo kysynyt?

JOHANNES.

En kysy enää kuin tämän kerran.

ANNA LIISA.

Ja jos nyt vastaisin, että en pidä, niin mitä sitten?

JOHANNES.

Niin minä en sinua uskoisi, kun silmistäsi luen toista.

ANNA LIISA.

Miksi sitten aina kyselet, koska hyvin tiedät muutenkin.

JOHANNES.

Kun niin mielelläni tahtoisin kuulla sen omasta suustasi uudelleen ja yhä uudelleen. — Mutta oikeastaan minun pitikin kysyä nyt vähän toisin. Minä, näes, olen niin usein miettinyt sitä, että oletkohan sinä koskaan pitänyt muista kuin minusta? Vai olinko minä ensimmäinen mies, johon sinä rakastuit?

ANNA LIISA.

Oletko kuullut jotain semmoista?

JOHANNES.

En ole kuullut, muuten minä vain.

ANNA LIISA.

Muutenko sinä vain? Ilman mitään aihetta?

JOHANNES.

Niin — eihän minulla ole aihetta vähääkään. Mutta sittenkin —! Sittenkin olen utelias tietämään, kuinka sen asian laita oikeastaan on? Minulla, näes, mahtaa olla vähän taipumusta mustasukkaisuuteen. En soisi, että kukaan muu mies sinua miellyttäisi.

ANNA LIISA.

Ei miellytäkään. Ei nyt, eikä edespäin, saat luottaa siihen.

JOHANNES.

Mutta aikaisemmin? Ennen minua? Miellyttikö silloin?

ANNA LIISA.

Silloin olin vaan lapsi. Ymmärtämätön lapsi. Vastahan minä hiljan täytin kaksikymmentä vuotta.

JOHANNES.

Niin, se on totta. Lapsi sinä olit silloin vielä. Hiljainen, vakava, ajatteleva lapsi, et mikään tavallinen tyttö huitukka, jonka tunteet lehahtelevat sinne tänne. Minua sinä vaan olet rakastanut, et ketään muuta! Se tieto tekee niin hyvää. Uskotko, että olen nyt kahta vertaa onnellisempi?

ANNA LIISA
(levottomana).

Niin, Johannes —

JOHANNES.

Mitä sinä kiemurtelet siinä? Uskotko, sano?

ANNA LIISA.

Kyllä — mutta päästä minut jo pois, päästä, hyvä Johannes.

JOHANNES.

Mihin sinulla on kiire?

ANNA LIISA.

Kangasta luomaan. Eihän tule vihkimäleninki valmiiksi tällä tavoin.

JOHANNES.

Niin, vihkimäleninki! Ajatteles, että meillä kolmen viikon perästä on häät! Kuuletko, kolmen viikon perästä, siihen ei ole kuukauttakaan enää. Ei, ei, minä en laske sinua pois, ennenkuin kiedot kätesi kaulaani ja puristat oikein kovasti. Sinä et koskaan minua hyväille, Anna Liisa, mutta nyt sinun täytyy, ei auta muu.

ANNA LIISA.

Johannes — voi, minkälainen sinä olet!

JOHANNES.

Niin, niin, käsi kaulaan, et siitä vähemmällä pääse. Ja toinenkin käsi, noinikään. Ja purista nyt kovasti — muuten puristan minä sinua niin että älähdät. Kolmen viikon perästä minä sinut vien omaan kotiini — uskotko sen!

HUSSO

(repäisee oven auki, seisautuu kynnyksen taakse. Hän on vanha, tummanverinen nainen, huonoissa vaatteissa. Pienen huivirepaleen alta näkyy paksu, musta, kampaamaton tukka).

Voi, surma, sitä rakkautta!

ANNA LIISA

(hyppää säikähtyneenä ylös).

Husso!

HUSSO.

Niin, Hussohan minä olen.

JOHANNES.

Mitä te siellä?

HUSSO.

En muuta kuin katselen ja ihmettelen.

JOHANNES.

Menkää tiehenne! Teillä ei ole täällä mitään tekemistä.

HUSSO.

Mistä sen tiedät?

JOHANNES.

No — arvaanhan minä.

HUSSO.

Erehdyt. — Minulla on tärkeätä puhuttavaa tälle nuorelle morsiamelle.

ANNA LIISA.

Minulle? Mitä sitten?

HUSSO.

Semmoista vaan kahdenkeskistä.

JOHANNES.

Voitte heittää toiseen kertaan. Anna Liisalle ei nyt sovellu.

HUSSO.

Jospa kuitenkin soveltuisi? Niinkuin sanoin: minulla on tärkeätä puhuttavaa.

JOHANNES

(Anna Liisalle).

Ajanko minä hänet ulos?

HUSSO.

Minutko ulos? — Ehei! — Vai mitä sanoo siihen Anna Liisa?

JOHANNES.

Minä sen teen!

ANNA LIISA.

Elä, Johannes, elä. Voimhan ensin kuulla, mitä hänellä on asiaa.

HUSSO.

Siinä kuulit! Jopa minä tuon noin arvasin.

ANNA LIISA.

Käykää sisään. Mitä seisotte siellä ovesa?

JOHANNES.

Niinpä lähden minä sillä välin puhuttelemaan vanhempiasi. Mutta laitakin, että tuo akka pian hu-pence tiehensä.

HUSSO.

Kuinka sanoit?

JOHANNES.

Syrjään siitä! (töyttää hänet tieltään ja mence.)

HUSSO.

Elä ylpeile liaksi. Vähissä musta sika syö si-nulta eväät.

ANNA LIISA.

Husso, — mitä tämä tietää?

HUSSO

(lähenee häntä; viekkaasti).

Minä tuon sinulle terveisiä.

ANNA LIISA.

Keneltä?

HUSSO.

Vielä häntä kysyy. — Mikolta tietysti.

ANNA LIISA.

Ne terveiset olisitte huoletta voinut heittää toiseen kertaan.

HUSSO.

Odotahan, kun kuulet. Siinä on vielä muutakin.

ANNA LIISA.

Mitä muuta?

HUSSO.

Mikko palajaa tänne kotipuolelleen tuossa paikassa.

ANNA LIISA.

Palajaako hän tänne? Ja tähän aikaan! Miksi juuri tähän aikaan?

HUSSO.

Niin, arvaapas miksi juuri tähän aikaan.

ANNA LIISA.

Kaiketi vaan sattumalta. Eikös niin?

HUSSO.

Ehei! Ei ensinkään sattumalta. Sinua hän tulee perimään, ennenkuin muut ehtivät viedä.

ANNA LIISA.

Minua perimään? Nytkö vasta!

HUSSO.

Kun ei ole soveltunut ennemmin. Nytkin hän läksi sieltä kesken parhaan tukkiliikkeen.

ANNA LIISA.

Eikö hän tiedä, että olen menossa naimisiin toisen kanssa?

HUSSO.

Tietää, tietää! Minähän siitä toimitin hänelle sanan. Sen vuoksi hän juuri kiirehtikin!

ANNA LIISA.

Turhaa! Se on nyt liian myöhäistä.

HUSSO.

Myöhäistä? Kuinka niin? Et sinä vielä ole vihillä ollut.

ANNA LIISA.

Minäpä olen tehnyt lujan liiton Johanneksen kanssa. Eikä sitä enää pureta.

HUSSO.

Aikaisempi liitto sinulla oli Mikon kanssa. Ja sen laatuinen, että sen pitäisi kestää läpi koko elämän. Tuskin lienetkään tässä toisessa vielä niin pitkälle mennyt. Vai kuinka?

ANNA LIISA.

Hiljaa! Jos teillä ei ole muuta sanottavaa, niin —
(kääntyy harmistuneena pois.)

HUSSO.

Minä vaan kysyn. Eihän sinun ole siihen pakko vastata, ellet tahdo. Oli miten oli, mutta Mikko vaatii nyt omansa takaisin. Hän pitää kiinni entisistä lupuksistasi.

ANNA LIISA.

Joita annoin, kun olin täydellinen lapsi, ainoastaan viidentoista vuotias. Mitä niistä enää puhuukaan.

HUSO

Mikkopa ei ole sinua unhottanut. Pitää sinusta yhtä paljon kuin ennenkin.

ANNA LIISA.

Siitä pitämisestä ei kannata kehua.

HUSO.

Herra varjele, eikö kannata kehua? Mikko, joka oli rakastunut sinuun yli silmien ja korvien. Muistat kait sen itsekin.

ANNA LIISA.

Ja millä hän sen osoitti? Pakeni pois ja jätti minut yksin oman onneni nojaan juuri silloin, kuin kipeästi kaipasin tukea. Ei säälinyt nuoruuttani, eikä kokemattomuuttani — ooh, Herra Jumala, kuinka armoston hän oli minua kohtaan!

HUSO.

Elä nyt siinä joutavia! Mikä hänellä, poika paralla, oli muu edessä kuin pako? Isäsi ei millään ehdolla maailmassa olisi antanut sinua rengilleen, sen hyvin tiedät. Ja jos olisi tullut ilmi, että sinulle oli käynyt noin hullusti, niin hänen syykseen se kaikki olisi pantu. Huutaneet olisivat yhteen suuhun, että hän sinut vietteli. Niin olisivat tehneet, tietäähän sen.

ANNA LIISA.

Ja sen vuoksi hän näki hyväksi pelastaa nahkansa. No niin! Siinä hän teki viisaasti.

HUSSO.

Eikä sinulla ollut mitään hätää täällä sillä aikaa. Minä Mikon puolesta sinua autoin, minkä suinkin voin. Ei vielä tänäkään päivänä ole kellään, ei niin pienintä vihiä koko asiasta. Se on ja pysyy salassa meidän kolmen välillä.

ANNA LIISA.

Unohdetaan se pois mielestä mekin. Ollaan niinkuin ei mitään semmoista olisi tapahtunutkaan.

HUSSO.

Ei löytynyt sikiökään. Niin syvälle minä sen kaivoin maahan.

ANNA LIISA.

Niin, niin! Ei nyt siitä sen enempää.

HUSSO.

Painukoon vaan siihen minun puolestani. Mutta Mikolle sinun täytyy mennä. Elä ajattelekaan muuta. Nyt kyllä isäsiikin suostuu. Mikko on ansainnut paljon rahoja siellä Saarijärvellä tukkitöissä. Isäsi käy vanhaksi, ei jaksa enää yksinään hoitaa taloa, mielelläänkin hän nyt ottaa kotiväyn. Ja mistä luulet, että paremman saa, kuin Mikko on? Niin rivakkaa työntekijää ei ole toista, sen takaan.

ANNA LIISA.

Heretkää, elkää vaivatko itseänne turhaan. Ei siitä kumminkaan tule mitään.

HUSSO.

Tulee! Minä sanon että tulee!

ANNA LIISA.

Ei tule. Vaikka suostuisikin isä, niin minä en suostu.

HUSSO.

Sinä? Sinäkö et suostuisi? Sepä kumma!

ANNA LIISA.

Kuinka voisin suostua, kun en hänestä enää vähäkään välitä. Enkä ole sen koomin välittänyt.

HUSSO.

Sitä et voi tietää. Neljään vuoteen et ole häntä nähnyt, tuskin muistat enää, minkä näkömenkään hän on. Annahan olla, kun Mikko ilmestyy eteesi, niin pian sydämesi lämpenee uudelleen. Ei vanha rakkaus ruostu.

ANNA LIISA.

Minä en ikinä ole häntä rakastanutkaan. Lapsellisuutta se vaan oli ja ymmärtämättömyyttä. Niin — lapsellisuutta vaan — ei mitään muuta.

HUSSO.

No noh, — ei väitetä. Pian se nähdään. Pian nähdään, kuinka tytön käy. Vai sinä muka luulet kylmenneesi Mikolle! Semmoiselle pulskalle pojalle! Niin, vaikka olenkin oma äiti, niin uskallan sanoa, ettei tämä toinen ole kuin joutavan päiväinen kynys hänen rinnallaan. Niin juuri: joutavan päiväinen

kyhnys — vanha tallukka! Ja hänen tähtensä sinä sitten hylkäisit oman kultasi, sorjan ja kauniin Mikko pojan? Ehei, tyttöseni, elä luule luuta lihaksi. Kyllä sinut Mikko aina Johannekselta valtaa, siitä ei puhetaakaan. Ja vaikkapa niitä olisi kymmenen Johannesta, niin pian hän ne täältä pois häätää. Ei siihen paljoa tarvita.

ANNA LIISA.

Ja minä sanon teille, ettei se tapahdu. Elköön tulkokaan Mikko tänne sitä varten, elköön ryhtykö niihin puuhiin, minä kiellän sen. Jos hän vaan matkaansaa Johannekselle ikävyyksiä, niin —

HUSSO.

Niin, mitä sitten?

ANNA LIISA.

Minä en ikinä anna hänelle sitä anteeksi.

HUSSO.

Annat mielelläsikin. Mikko kun sinua vähän hyväilee, niin sulaa harmisi siihen paikkaan.

ANNA LIISA.

Häinkö hyväilee minua? Ei koskaan! Ei koskaan!! Kuuletteko: ei koskaan!!!

HUSSO.

Aijotko sinä sitten tosiaan olla noin itsepiintainen?

ANNA LIISA.

Aijon!

HUSO.

Anna Liisa — minä varoitan sinua. Ajattele ensin vähän suhteitasi ja päätä sitten vasta mitä teet. Saattaisi muuten kaikki käydä päin mäntyyn.

ANNA LIISA.

Kuinka niin? Mitä sillä tarkoitatte?

HUSO.

Tarkoitan niitä entisiä seikkoja.

ANNA LIISA.

Mihin te tahdotte oikeastaan tulla? Mitä ne tähän kuuluvat?

HUSO.

Hyvinkin paljon. — Etkös jo käsitä?

ANNA LIISA.

En. En ollenkaan käsitä.

HUSO.

Jos salaiset asiat tulisivat ilmi?

ANNA LIISA.

Ilmi —? Kuinka ne nyt enää tulisivat ilmi. Johan siitä on kulunut niin pitkä aika — neljä vuotta!

HUSO.

Vaikka neljäkymmentä. Ei se siitä riipu.

ANNA LIISA.

Mutta millä tavalla ne tulisivat ilmi? Kun niistä et tiedä muut kuin me kolme — te molemmat ja minä.

HUSSO.

Siinähan sitä onkin.

ANNA LIISA.

Ettäkö te —? Ei, sehän on mahdotonta.

HUSSO.

Miksikä niin mahdotonta? Sillähän me ainakin saisimme naimisesi estymään Johanneksen kanssa. Luuletko että hän huolii sinusta sitten enää, kun kuulee minkälaisissa välissä sinä olet ollut rengin kanssa? Niin ylpeä luontoinen mies kuin Kivimaan nuori isäntä on.

ANNA LIISA.

Ja te saattaisitte sen tehdä? Te saattaisitte mennä hänelle sitä kertomaan? Teillä olisi sydäntä särkeä minun onneni?

HUSSO.

Toisen ja paremman onnen saat sijaan. Usko pois, Mikko sinua pitää kuin kultaa kämmenellä. Eikä tarvitse sinun silloin pelätä ilmitulemistä eikä mitään. Siinäkin suhteessa saat olla ja elää rauhassa koko ikäsi. Niin että mene sinä vaan Mikolle, ja tee se heti, niin vältät ikävyvyyksiä.

ANNA LIISA.

Minä en voi! Ymmärrättehän sen itsekin että minä en voi kun minä kerran rakastan toista, enkä häntä. Hyvä Husso, minkätähden minua kiusaatte suotta? Ette te kumminkaan missään tapauksessa menisi sitä ilmoittamaan, enemmän Johannekselle kuin muillekaan. Sehän olisi hirveän ilkeästi tehty. Ettetekä

te sillä mitään voitaisi. Sillä jos Johannes minut heittäisi, en menisi ikinä naimiseen kenenkään kanssa. — Eikö totta, te vaan uhkailette ilman aikojanne, koetatte minua sillä säikyttää? Voi teitä, vanha mummo, kyläpä luulitte olevanne viisas. Mutta minua ette saa narratuksi.

HUSSO.

En, jumaliste, minä narraa. Tulet sen kohta näkemään, ellet vaan hyvällä taivu.

ANNA LIISA.

Minä en usko teitä, en sittenkään. Mikkokaan ei anna teidän sitä tehdä. Odottakaahan, kun hän tulee, niin saatte kuulla.

HUSSO.

Mikko ei pane vastaan, siitä olen varma. Ja toisekseen, ei minun tarvitse siihen Mikolta lupaa kysyäkään. Jos hän viivyttelee ja sinä täällä kiirehdit naimistasi toisen kanssa, niin menettelen omin päin, sen mukaan kuin asian haarat vaativat.

ANNA LIISA.

Ja te uskaltaisitte? Entä, jos siitä tulee pahoja seurauksia itsellennekin. Niin juuri — ajatelkaapa vähän sitäkin seikkaa.

HUSSO.

Mitä pahoja seurauksia siitä minulle tulisi? Ja vaikkapa tulisikin, niin — yks' hävinneen kaikki! Kurjuutta olen kärsinyt koko ilmoisen ikäni, en minä muutaman vuoden vankeutta pelkää, jos niiksi käy.

ANNA LIISA.

Mutta kun te ette saa siitä mitään etua? Sillä minä vannon, etten mene Mikolle kumminkaan. Ennen — ennen vaikka lopetan itseni.

HUSSO.

Vai lopetat itsesi! Uskottele muita, elä minua. Et sinä lopettanut itseäsi pahemmassakaan pulassa ollessasi, etkä sitä tee nytkään.

ANNA LIISA.

Minulla ei ollut silloin rohkeutta. Olin liian nuori. Mutta nyt minulla on.

HUSSO.

Sepähän sitten nähdään.

ANNA LIISA.

Te olette kauhea ihminen, teillä ei ole sydäntä eikä omaatuntoa.

HUSSO.

Sinäkö puhut sydäimestä ja omastatunnosta? Sinä, joka olet murhannut lapsesi ja nyt kumminkin tahdot käydä kunniallisesta naisesta. Petät sulhasesi, petät koko maailman. Ja puhut sitten vielä sydäimestä ja omastatunnosta. — Ha, ha, ha! Oikein minua nau-rattaa. Entä jos minun omatuntoni pakottaa minua ihmituomaan totuutta? Mitäs siihen sanot?

ANNA LIISA.

Menkää! Tehkää kuin tahdotte. Te tiedätte päätökseni.

HUSSO.

Ja sinä siinä muka pysyt?

ANNA LIISA.

Pysyn.

PIRKKO

(tulee juosten sisään, paljain jaloin. Hän on noin 12 vuotias, terävä ja vilkas).

Anna Liisa, onko se totta? Sano pian, onko se totta?

ANNA LIISA.

Mikä niin?

PIRKKO.

Että sinua kuulutetaan ensi pyhänä? Isä ja Johannes siitä puhuvat tuolla ulkona.

HUSSO.

Ohoo — vai ollaan sitä jo niin pitkällä! No, no! tänäpäivänä on vasta perjantai. Vielä on matkaa pyhään. Hyvästi, Anna Liisa, hyvästi! (menee.)

PIRKKO.

Sano nyt, sano! Onko se totta?

ANNA LIISA.

Voih —! Enhän minä tiedä. (menee luomapuulle, pyörähyttää niitä muutamia kertoja.)

PIRKKO.

Tiedätpäs, elä narraa. Koska kuulin kun Johannes sanoi, että olette yhdessä tuumanneet. — Tuleeko tänne sitten paljon vieraita, Anna Liisa? Tuleeko? Vastaa sinä!

ANNA LIISA.

Anna minun olla rauhassa. Sinä rupertat aina niin kauheasti. (heittää luomapuut, menee ikkunaan oikealle.)

PIRKKO.

Ka, mitä sinä olet niin pahalla tuulella? Riiteltekö te Husson kanssa?

ANNA LIISA.

Pirkko! Juoksepa katsomaan, minne päin Husso meni. — Ja kuule — tuo minulle heti sana, jos näet, että hän puhelee Johanneksen kanssa.

PIRKKO.

Kyllä! (juoksee ulos, ja palajaa hetimiten takaisin.)

ANNA LIISA.

Noo —?

PIRKKO.

Metsäpolkua tuo mennä touhutti omalle mökilleen.

ANNA LIISA.

Eikä puhutellut Johannesta?

PIRKKO.

Ei puhutellut. Johannes oli järkiään toisella puolen pihaa.

ANNA LIISA.

Jumalan kiitos! (menee takaisin luomapuulle.)

PIRKKO.

Olisiko se sitten ollut niin vaarallista? Mitä?

ANNA LIISA.

Elä kysele kaikkia.

PIRKKO.

Pelkäätkö että hän sotkisi teidän välin? Että hän laittaisi juoruja?

ANNA LIISA.

Pelkään. Sitähän minä juuri pelkäänkin.

PIRKKO.

Saat olla ihan huoletta. Kyllä minä pidän varalta, ettei hän pääse Johannesta likellekään.

ANNA LIISA.

Tee se, hyvä Pirkko, niin olen sinulle kiitollinen.

PIRKKO.

Luota siihen. Minä sen mokoman akan kyörään täältä tiehensä, jos hän tänne vielä ilmestyy ennen sunnuntakia. — Mutta kuulehan nyt, Anna Liisa. Milloinka ne sitten vietetään häät? Hetikö kun on kolme kertaa kuulutettu?

ANNA LIISA.

Niin, heti sen jälkeen.

PIRKKO.

Pidetäänköhän kuinka suuret häät? Ja tanssitaanko? Tietysti tanssitaan, mitäs niistä häistä muuten olisi. — Minunkin täytyy opetella siksi. Osaan minä jo jenkkää, ja penkin painajaista, ja vanhaa piikkaa, ja polskaa. Mutta niitä uusia en osaa, ranseessia, vai

miksi sitä sanotaan? Sitä en osaa enkä polkkaa — mutta opetathan sinä, eikö niin?

ANNA LIISA.

Ajatteles, Pirkko, jos hän kääntyi takaisin? (menee ovelle, katsoo ulos.)

PIRKKO.

Niin Hussoko? Vielä vain. Joka meni semmoista hamppua, ettei jällellen katsonut.

ANNA LIISA.

Ei siellä näy ketään. Ei Johannestakaan eikä isää.

PIRKKO.

(polvillaan penkillä, aukaisee ikkunan ja kurkistaa ulos.)

Ne olivat äsken alhaalla, aitan luona. Ja siellähän ne puhelevat vielä nytkin. Eikä näy Hussoa, ei mailla eikä halmeilla. Saat olla ihan rauhassa, kun minä olen luvannut pitää hänestä huolta. (heiluttelee jalkojaan ja kurottelee yhä ikkunasta ulos.)

ANNA LIISA

(itseksseen.)

Perjantai — lauantai — sunnuntai! Kun vaan nämä kaksi päivää menisivät onnellisesti ohi, — en sitten enää pelkäisi. Ei hän sitten enää — kun keran olen kuulutettu. Nämä päivät vaan — nämä kaksi päivää!

PIRKKO

(vetää ikkunan kiinni).

Mitä sinä siellä löpiset?

ANNA LIISA.

Ilman minä vaan — itsekseeni. (menee taaskin luomapuulle.)

PIRKKO.

Sinäpä soma, kun puhelet itsekseesi. Minunkin pitäisi totutella. Sinä kun menet pois, ei ole enää ketään, jolle saisin näin rupertella. Voi, sentään! Kyllä minulle tulee sinua ikävä, Anna Liisa. Ihan jo itkettää, kun ajattelen että sinä niin pian lähdet.

ANNA LIISA.

Pirkko raukka, mitä iloa sinulla minusta on ollut?

PIRKKO.

Sinä olet aina ollut minulle hyvä. Kuka tästä lähtein pitää puoliani, kun isä ja äiti toruvat? Ja sitten — kun en enää saa sinua nähdä, sehän se on pahinta.

ANNA LIISA.

Käy sinä usein Kivimaalla. Käy joka päivä. Eihän tästä ole pitkä matka.

PIRKKO

(lohdutettuna).

Kyllä minä käynkin, siitä saat olla varma. Ja minä autan sinua siellä töissä. Ja kuule, sitten kun sinä saat lapsen, niin minä sitä hoidan.

ANNA LIISA.

Lapsen? — Voi, Pirkko, mistä sen vielä tietää, saanko lapsen vai en.

PIRKKO.

Kyllä sinä saat. Miksi et saisi? Saavathan kaikki muutkin, jotka ovat naimisissa. Ajatteles, kun sinulla sitten olisi semmoinen pikkuinen, kuin Ristolän emännälläkin tässä tuonoin. Se ei ollut alussa kuin tuon kokoinen. Eikä se jaksanut pitää päättäänkään pystyssä, noinikään se vaan nyökytti, katsopas, noinikään, noin — noin. Mutta sitäpä varten ei pientä lasta saa pitääkään ylöspäin, vaan aina pitkällään, näin käsivarrella. Ja niskan alla pitää aina olla tukea. Voi, kyllä minä toki osaan hoitaa semmoista pikkuista, etkö usko?

ANNA LIISA.

Uskon.

PIRKKO.

Otathan sinä sitten minut oikein vasituisesti sitä hoitamaan?

ANNA LIISA.

Ei, Pirkko, jos lapsen saan, itse minä sen hoidan. En usko kenellekään.

PIRKKO.

Mutta sillä välin kumminkin? Et suinkaan sinä alituisen voi istua sen ääressä. Ja minä sitä kyllä hoitaisin yhtä hyvin kuin sinäkin, ehkä vähän paremmin vielä, minä kun niin paljon pidän pikkuisista lapsista. Mutta sinähän niitä et ole kärsinyt tähän saakka ollenkaan.

ANNA LIISA.

Mistä sen tiedät?

PIRKKO.

Siitä tiedän, kun sinä et tahdo pieniä lapsia nähdäkään. Et mennyt katsomaan Ristolan Elsaakaan, vaikka emäntä niin monasti pyysi. Ja kerran kun emäntä väkisen pani hänet syliisi, niin sinä ihan pelkäsit, ja olit vähällä pudottaa lapsen lattiaan, mutta emäntä arvon ehti siepata hänet kiinni. Silloin juuri sanoivat, että saapas nähdä, jos Jumala sille itselleen lapsia antaa, kuinka se niitä hoitaa.

ANNA LIISA.

Niinkö sanoivat?

PIRKKO.

Niin justiin sanoivat. Mutta minä ajattelin itsekseni, että olkaahan huoletta, kyllä minä Anna Liisan lapset vaalin. — Se sitten on somaa, kun ne oppivat puhumaan ja sanovat minua tädiksi. »Pirkko täti, Pirkko täti, ota 'ylliin.» 'Ylliin se sanoi Ristolan Elsakin, ei osannut sanoa ässää.

ANNA LIISA.

Etpä sinä pidäkään varalta siellä ikkunassa, Pirkko. Katselet vaan tänne. Nyt jos Husso onkin puikahtanut ohitse, ettet ole huomannutkaan.

PIRKKO.

Eikä ole puikahtanut ohitse. Minä siitä vastaan.

ANNA LIISA.

Mutta sieltä kuuluu puhetta.

PIRKKO

(kurkistaa taaskin ikkunasta).

Niin, kuuluuhan sieltä, kun isä ja äiti ja Johannes tulevat.

ANNA LIISA.

Nekö ne ovat? Minä jo niin säikähdin. Muistatko sitten pitää huolesiasi, Pirkko, ettei hän pääse tulemaan tänne tupaan, kun ne ovat täällä?

PIRKKO.

Muistan, muistan. Minä en hievahda tästä ikkunasta — taikka sitten vahtaan häntä tuolla ulkona.

ANNA LIISA.

Hyvä on. Mutta tee se niin, ettei kukaan huomaa. — Hiljaa! He tulevat.

(KORTESUO, RIIKKA ja JOHANNES tulevat.)

RIIKKA

(kantaa vesiämpäriä ja asettaa padan tulelle).

Vai niin te olette tuumanneet, että ensi pyhänä kuuliaisit ja kolmen viikon perästä häät! Kuinka tässä vaan jouduttanee valmiiksi. Tuossa on Anna Liisallakin vasta kangas alulla.

KORTESUO.

Kyllä te joudutte, kun kiirettä pidätte. Mikäs siinä on. Ja ottakaa apua, ellette kerkiä itse kaikkea tekemään.

RIIKKA.

Niin kait sitä täytyy. Istu nyt, Johannes, minä panen pannun tulelle. Se kiehuu tässä yksin tein, kun keitän perunoitakin.

JOHANNES.

Ei minua varten suinkaan.

KORTESUO.

Keitä vaan kahvia. Hyvää se tekee meille muillekin.

JOHANNES.

Huomenna sitten menemme pappilaan, vai kuinka?

KORTESUO.

Niin kai, niin kai! Ja juomatavaraa pitää hankkia kaupungista. Muut tarpeet kyllä saadaan omalta kauppiaalta.

RIIKKA.

Vietetäänkö ne sitten kuinka suurellisesti?

KORTESUO.

No niin suurellisesti kuin ikinä vaan osataan.

RIIKKA.

Niinkö kuuliaisetkin?

KORTESUO.

Kuuliaisat ensin ja sitten häät. Kun meiltä Anna Liisa viedään, niin se tapahtuu kunnialla. Tiedä, Johannes, se tyttö on ollut minun silmäteräni pienestä pitäen.

JOHANNES.

Sen uskon. Eikähän tuo kumma olekaan.

KORTESUO.

Ei ole, ei. Sillä niin isä kuin olenkin, niin voinpa yhtäkaikki sanoa, että semmoista tyttöä saa hakea.

ANNA LIISA.

Isä kultta.

KORTESUO.

Niin, niin! Mikä on tosi, se on tosi.

JOHANNES.

Elä ole milläsikään, Anna Liisa, sinä ne kiitokset hyvin ansaitset. Ei pahat kieletkään ole koskaan löytäneet sinusta sanan sijaa. Se tosiaan on merkilistä. Aina muista tytöistä kuulee milloin mitäkin. Anna Liisasta ei koskaan muuta kuin hyvää.

RIIKKA.

Kun hän ei anna pienintäkään syytä puheisiin. Toiset hänen ijällään huvittelevat ja lentävät tanssista toiseen, tämä ei milloinkaan, ei vaikka käskisi.

KORTESUO.

Anna Liisa on tavattoman vakava ja tasaluontoinen nuoreksi ihmiseksi, sen täytyy jokaisen myöntää. Aina ahkera, aina työssä. Mutta toista on tuo rasavilli, tuolla.

JOHANNES.

Niin Pirkkoko?

KORTESUO.

Ei totta tosiaan luulisi noita molempia sisariksi. Semmoinen ero heillä on.

PIRKKO.

Nyt se alkaa taas. (aikoo puikahtaa tiehensä.)

RIIKKA.

Seis! Mihinkä matka?

PIRKKO.

Hevosia menen viemään hakaan.

RIIKKA.

Se on renkien tehtävä. Ota sinä sukannëule käteesi.

PIRKKO.

Minäpä lupasin äsken Matille.

RIIKKA.

Lupasit! Juuri kuin Matti olisi sinua pyytänyt.

PIRKKO.

Kyllä minä sitten tulen.

KORTESUO.

Tee niinkuin äitisi käskee, taikka minä sinua opetan.

PIRKKO

(etsii pitkin penkkiä).

Enhän tuota tiedä, missä koko neule onkaan. Kuka lience vienyt.

RIIKKA.

Kuka sen on vienyt. Omilla jäljilläsi. Hae vaan ylös heti paikalla, muuten tulee tukkapölyä.

PIRKKO

(ryömyllään lattialla).

Tuonnepahan ovat viskanneet penkin alle. — Ja

puikot on reväisty kaikki irti. Kissa, pakana —! Taikka oliskohan Husso ilkeyksissään?

JOHANNES.

Niin, en muistanut kysyäkään. Mitä asiaa sillä Hussolla sitten oli?

ANNA LIISA.

Ei mitään. Ilman hän vaan aikojaan —

KORTESUO.

Joko se eukko taas kävi täällä? Mekomakin heittiö! Minä en häntä voi suvaita, ajan pois joka keran kun satun näkemään. Mutta hänestä vaan ei pääse erilleen, kun nämä häntä täällä suosittelevat.

RIIKKA.

Minä en suosittele. Moneen aikaan en ole sanaa vaihtanut hänen kanssaan.

KORTESUO.

Kukas häntä sitten tänne vetää aina? Anna Liisako?

RIIKKA.

Tokkopa se Anna Liisakaan. Eikö tuo päässee ilman kenenkään vetämättä.

PIRKKO.

Äskenkin kun olivat ihan riidassa Anna Liisan kanssa. Ja Anna Liisa juuri pyysi minut kyöräämään hänet tiehensä, niin pian kuin näen tulevaksi.

KORTESUO.

Sen saat tehdäkin, sillä häntä ei täällä tarvita.
Hän on niitä maailman lopun ihmisiä.

PIRKKO.

Niin, ja Anna Liisa pelkää —

ANNA LIISA.

Pirkko —!

PIRKKO.

Mitä se tekee? Saahan sen sanoa. — Anna Liisa pelkää, että Husso vielä sotkee Johanneksen ja hänen välinsä.

JOHANNES

(hymyillen).

Oho? Vai semmoisia sinä pelkää, Anna Liisa?
Siihen hän nyt ei kumminkaan ikinä maailmassa pysty.
Ei, vaikka —!

KORTESUO.

Ei tietystikään.

(MIKKO tulee sisään.)

RIIKKA.

Siunaa ja varjele — Mikkohan se on!

MIKKO.

Päivää!

KORTESUO.

Päivää, päivää!

RIIKKA.

Milloinkas Mikko on palannut kotipuoleen? Kun minä en ole kuullut siitä mitään.

Mikko.

Nythän minä juuri tulen. Pistäännyin sivukulkiessani tervehtimään entistä isäntäväkeäni.

Korteso.

Siinä teit oikein. Terve, terve! Käy tänne istumaan, eukko tarjoo meille kahvia. Siitä on pitkä aika, kun sinua on nähty näillä tienoilla.

Mikko.

Neljä vuotta. Päivää, Pirkko! Kylläpä sinä olet kasvanut. Vieläkö muistat renki Mikkoa?

Pirkko.

Muistanhan minä. Sinä sitä opetit minua ensin hevosen selässä ajamaan.

Mikko.

Eipäs ole Pirkko unohtanut. — No, ja mitäs tänne muuta kuuluu?

Korteso.

Eipä kuulukaan.

Mikko.

Johanneksen naama on yhtä sileä kuin ennenkin. Eikö sinulle ala vielä edes partaa kasvaa?

Johannes

Miksei kasva, jos kasvatetaan.

Mikko.

Antaisit, velikulka, tuon sitten nousta, että näyttaisit vähän miehekkäämmältä.

JOHANNES.

Mitäs se oikeastaan sinuun kuuluu?

KORTESUO.

On siinä Johanneksessa miestä siltä, vaikkei ole partaa. — Mutta kerropa meille nyt jotain retkistäsi, Mikko. Hyvinkö sinua siellä veteli?

MIKKO.

Hyvin vallan. Rahaa tuli kuin roskaa.

KORTESUO.

Vai niin? Taidat olla jo rikas mies?

MIKKO.

Onhan niitä kertynyt muutamia tuhansia.

JOHANNES.

Ehkä tulitkin tänne talon osoon?

MIKKO.

Mitäs tahdot Kivimaasta?

JOHANNES.

Ei sitä myydä.

MIKKO.

Enkä minä sitä haluakaan. Suurempi se pitää olla, jos kerran ostamaan rupeaa.

KORTESUO.

Ohoh? Suurempiko kuin Kivimaa?

MIKKO.

Suurempi ja parempi kaikin puolin. Eihän Kivimaassa ole kunnon metsääkään.

JOHANNES.

Talon tarpeiksi riittää.

MIKKO.

Se on liian vähän. Mitä semmoisella talolla tekee, jossa ei metsää ole muuta kuin talon tarpeeksi.

RIIKKA

(tuo kahviverstaat pöydälle).

Tehkää hyvin ja juokaa kahvia. Anna Liisa, tule pitämään puoliasi, sinäkin.

MIKKO.

Anna Liisako se siellä piiloitteleksen luomapuitten takana? Näin kyllä, että puut pyörivät ja arvasin, että joku siellä mahtaa olla niiden toisella puolen.

RIIKKA.

Tule nyt, tule! Juomaan kahvia ja tervehtimään vanhoja tuttuja.

MIKKO

(menee Anna Liisaa tervehtimään).

Ei pidä ujustella.

JOHANNES.

Sinuako hän ujustelisi?

MIKKO.

Niin — ketäpä hän tässä muitakaan?

JOHANNES.

Entistä renkiään!

MIKKO

(ottaa Anna Liisaa kädestä).

Niinpä niin. Entistä renkiään, josta nyt on tullut isäntämiehen veroinen. — Mitä kuuluu?

ANNA LIISA.

Ei mitään erinomaista. (hän tapaa Mikon katseen, vetää kätensä pois.)

KORTESUO.

Mutta tuskin sinä, Mikko, tältä seudulta mieleistäsi taloa saat, koska sinulla tuntuu olevan noin suuret vaatimukset.

MIKKO

(kääntyy takaisin pöydän luokse).

Kukas on sanonut, että minä olen täällä talon ostossa?

KORTESUO.

No, niinhän minä luulin ymmärtäneeni.

MIKKO.

Ei, minulla on vallan toiset meinat.

RIIKKA.

Ehkä on Mikolla naimahommat?

MIKKO.

Sinnepäin se pikemminkin kallistuu.

KORTESUO.

Vai niin! Vai naimahommat. Joko se oli tyttö täällä valmiiksi katsottu ennen lähtöä, neljä vuotta sitten?

MIKKO.

Jo se oli.

RIIKKA.

Kas vaan! Eihän siitä silloin mitään kuultu. Se on sitten asia jo pantu alkuun?

MIKKO.

Silloin se pantiin hyvään alkuun.

ANNA LIISA.

Johannes — lähdemmekö kävelemään?

RIIKKA.

Ei, anna Johannes juo kahvia ensin.

KORTESUO.

Mitäs nyt kävelemään? Kuunnelkaahan tekin, kun Mikko tässä kertoo tuumistaan.

JOHANNES.

Niin, kuunnellaan häntä.

ANNA LIISA.

Täällä on niin tukehuttavan kuuma.

KORTESUO.

Täällä kuuma? Elä horise.

RIIKKA.

Mutta sitä minä ihmettelen, että Mikko on jaksanut pitää tytön mielessään näin kauvan. Kokonaista neljä vuotta. Lieneekö hän puolestaan ollut yhtä uskollinen?

MIKKO.

Siitäpä minä juuri tulin ottamaan selkoa.

KORTESUO.

Sinä et sitä tiedä? Ohho! Sitten on asiasi hyvin epävarmalla pohjalla.

RIIKKA.

Entäpä kun hän jo on mennytkin toiselle? Mitäs sitten?

MIKKO.

Hän saa purkaa.

KORTESUO.

Vaikkako olisi jo vihittykin?

MIKKO.

Vaikka.

KORTESUO.

Mutta ellei hän tahdo?

MIKKO.

Niin minä hänet siihen pakotan.

KORTESUO.

Elä, elä? Käykö se laatuun?

MIKKO.

Sitä minä en kysy, käykö laatuun vai ei. Mutta omani minä tahdon takaisin.

ANNA LIISA.

Johannes, lähtään! Johan sinä olet juonut kahvisi.

RIIKKA.

Tuohan nyt on tuossa! Ei ensinkään saa Johannes mennä, ennenkuin on juonut toisen kupin. Siinä on sinullekin. (työntää täytetyn kupin Anna Liisan eteen.)

KORTESUO.

Kyllä kuulee, että Mikko on ollut tukkimiehenä. Ei täällä meidän rauhallisessa maakylässä noin rajusti menetellä.

RIIKKA.

Eikä ole pakko Mikonkaan tehdä, niinkuin uhkaa, jos tyttö hyvinkin on pitänyt hänet mielessään.

MIKKO.

Mitä luulette? Onko hän pysynyt minulle uskollisena?

KORTESUO.

Meiltäkö sitä kysyt?

MIKKO.

Niin, teiltä minä kysyn.

RIIKKA

(hymyillen).

Kun sanoisit tytön nimen edes, ehkä tuohon siten voisi vastata.

MIKKO.

Eikö muuten voi?

KORTESUO.

Mahdotontahan se on.

MIKKO.

Eikö kukaan osaa muuten vastata? Eikö Anna Liisakaan?

JOHANNES.

Anna Liisa? Miksi juuri Anna Liisa?

MIKKO.

Hän jos sattuisi tietämään.

RIIKKA.

Mitä? Tiedätkö sinä, ketä Mikko on ajatellut? Etkä ole siitä minulle hiiskunut sanaakaan.

MIKKO.

Mitäs Anna Liisa minulle vastaa?

RIIKKA.

Niin, — antaapas kuulla.

ANNA LIISA.

Tietäähän Mikko itsekin. — Ilman vaan kujeilee.

MIKKO.

Sano suoraan. Elä kiertele. Luuletko, että se tyttö minua vielä rakastaa?

ANNA LIISA.

En luule.

MIKKO.

Vai niin? Vai sinä et luule? No, mistähän syystä tuo ei minua enää rakastaisi?

ANNA LIISA.

Sinä et ole sitä ansainnut.

JOHANNES.

Anna Liisa tuntuu olevan perillä asioista.

RIIKKA.

Siltä kuuluu.

MIKKO.

Enkö ole ansainnut? Vaikka neljä vuotta olen ollut hänelle uskollinen ja nyt tulen häntä hakemaan. Enkö sittenkään ole ansainnut hänen rakkauttaan?

ANNA LIISA.

Et.

JOHANNES.

Siinä sait kuulla totuuden.

MIKKO.

Selitäpäs tarkemmin, Anna Liisa. Minä en vielä oikein käsittänyt.

ANNA LIISA.

Sitten selitän — toisen kerran.

RIIKKA.

Mutta emme me muut tästä puheesta tulleet hullua hurskaammaksi.

KORTESUO.

Parasta, Mikko, kun menet tyttäsi luokse suoraan ja kysyt häneltä. Mistäpä sen Anna Liisa niin tarkoin tietää. Kahden asia ja kolmannen korvapuusti.

MIKKO.

Sen teenkin. Kun pääsen puhuttelemaan häntä kahden kesken, niin uskon että hän minuun vielä taipuu.

RIIKKA.

Miks'ei taipuisi. Noin pulska mies kuin Mikko on.

KORTESUO.

Oletko sinä muuten kuullut, että Anna Liisa meiltä viedään?

(ANNA LIISA menee luomapuilleen.)

MIKKO.

Sen hyvin tietää kuulemattakin. — Vai luulitteko hänen jäävän vanhaksi piiksi?

KORTESUO.

Niin, niin, mutta minä tarkoitan, että hän viedään nyt jo. Ensi pyhänä kuulutetaan.

MIKKO.

Paljon mahdollista.

KORTESUO.

Tähän Johannekseen, näes.

MIKKO.

Johannekseen? Tähän parrattomaan Johannekseen? — Sitä minä en usko.

JOHANNES.

Eipähän se mikään uskonkappale lienekään, mutta voi se siltä tapahtua.

MIKKO.

Ei taivaan päivinä. Anna Liisako nyt menisi tuommoiselle püimäsuulle?

JOHANNES.

Mitähän sinä oikeastaan tarkoitat, mies? Minusta tuntuu, että sinä kaiken aikaa olet tahtonut minua tässä ärsyttellä.

KORTESUO.

No, no — ei riidellä. Mikko laskee vaan leikkiä.

MIKKO.

En, jumaliste, minä laske leikkiä.

KORTESUO.

Saat sitten nähdä ensi sunnuntaina. Tervetule-
masta tänne silloin kuuliaisiin.

MIKKO.

Tästä on vielä aikaa sunnuntakiin.

RIIKKA.

Ei tarvitse odottaakaan niin kauvan. Onhan Anna
Liisa läsnä, sanokoon itse, onko asia tosi vai ei.

JOHANNES.

Niin, sano Anna Liisa.

ANNA LIISA

(toiselta puolen luomapuita).

Uskoneeko hän minuakaan?

MIKKO.

Enpä paljon. Nuoren tytön mieli on kuin vesi
kaukalossa, se häilyy sinne ja tänne. Anna Liisankin
ajatukset voivat muuttua vielä toisaanne päin, ennen-

kuin hän tästä on niin pitkälle päässyt, että kuulutetaan.

ANNA LIISA.

Ei muutu. Ole varma siitä: minun ajatukseni eivät muutu.

JOHANNES.

Mitäs sanot siihen?

MIKKO.

Niin siihenkö? Sanon, että ellei Anna Liisan mieli muutu, niin — muuttuu sinun mielesi.

JOHANNES.

Sen valehtelet!

MIKKO.

Minä valallani vannon: ellei muutu Anna Liisan mieli tästä sunnuntakin, niin muuttuu sinun mielesi.

RIIKKA.

Elkää, hyvät ihmiset, kinailko suotta. Pianhan sen näkee. — Antakaa kun kaadan teille kahvia vähän lisää. Vielä täältä pannusta heruu.

PIRKKO

(menee Anna Liisan luokse).

Anna Liisa, kuules, kun minä en saa näitä silmiä ylös.

ANNA LIISA.

Toimita tuo mies täältä ulos, Pirkko. Keksi joku keino.

PIRKKO.

Niin Mikkoko?

ANNA LIISA.

Hän juuri. Toimita nyt heti.

PIRKKO.

Kudotko sinä sitten minun sukkanani valmiiksi?

ANNA LIISA.

Kudon, kudon!

PIRKKO.

Hyvä juttu! (pistää sukankutimen Anna Liisan käteen, puikkelehtii salavihkaa ovelle ja hiippasee ulos.)

KORTESUO.

Niin, — minä sanon samaa kuin Riikkakin, mitä tuosta suotta kinailette, pianhan se nähdään.

JOHANNES.

Tässä on Mikolla jotain takana.

KORTESUO.

Vielä vain! Mitä se voisi olla. Pientä pilaa vaan kaikki, tai — korkeintaan joku tukkimiehen tapainen koiranjuoni.

RIIKKA.

Niin, eihän siinä muuta voi olla. Neljä vuotta hän on ollut poissa, tulee vasta tänne — ei, ilman se Mikko vaan moskaa, sinua kiusottaakseen.

PIRKKO

(repäisee oven auki).

Mikko, hevonen karkasi!

MIKKO

(hyppää ylös).

Minunko hevoseni?

PIRKKO.

Niin, sinun, sinun! Joudu sukkelasti!

MIKKO.

Kuka hemmetissä sen päästi irti?

PIRKKO.

Minähän ne ohjaket otin tikapuista, — ajattelin
vaan pikkuisen koetella sitä, mutta sillä kertaa se läksi.

(MIKKO ja KORTESUO rientävät ulos.)

RIIKKA.

Aina sinä olet pahan teossa. (tukistaa Pirkkoa).
Kyllä minä sinua opetan. — Äläjähän, sinä vielä —
selkääsi saat. (kiiruhtaa miesten jälkeen.)

PIRKKO

(huutaa täyttä kurkkua suu vääriässä, tyyntyy sitten äkkiä.)

Mutta muistakin, Anna Liisa että neulot koko
sukan valmiiksi. (juoksee ulos.)

ANNA LIISA.

Johannes — ethän ole minulle vihanen?

JOHANNES.

En, herran tähden. Mistä syystä olisin sinulle
vihanen?

ANNA LIISA.

Minä vaan ajattelin — kun olet niin totisen näköinen.

JOHANNES.

Mikko minua vähän harmitti — mokomakin reuhaaja. — Mutta ei se mitään. Tulehan pois tänne. Sinä kun olet luona, niin väleen ne semmoiset mielestä haihtuvat.

ANNA LIISA

(tulee hänen luokseen).

Yhtä minä sinulta pyytäisin, Johannes. Voi, jos sen lupaisit!

JOHANNES.

No, lupaan — lupaan jo edeltäpäin, ellei se mitään mahdotonta ole.

ANNA LIISA.

Ei ole mahdotonta. Minä vaan pyytäisin sinua — niin, Johannes, minä niin hartaasti pyydän: välttä Mikkoa. Elä antaannu hänen seuraansa, elä salli hänen tulla likellekään! Eläkä ole kuulevinasi, jos hän sinulle jotakin sanoo, ja koeta, minkä suinkin voit, ettei hän pääsisi sinua ollenkaan tapaamaan. Teetkö sen, Johannes? Rakas, kulta, teetkö sen, sano?

JOHANNES

(hymyillen).

Mutta Anna Liisa, sinähän olet kuin hengen hädässä. Hän taisi sinut säikäyttää pahanpäiväisesti?

ANNA LIISA.

Hän on ilkeä ihminen. Voi, sinä et tiedäkään, kuinka ilkeä hän on.

JOHANNES.

Kyllä minä uskon, että hän on ilkeä. Mutta minkäpä hän ilkeydellään meille voi?

ANNA LIISA.

Eihän sitä tiedä. Ei tiedä, mikä hänen päähänsä pistää. Mutta lupaathan pysyä hänestä erilläsi, Johannes?

JOHANNES.

Pelkäätkö, että meille syntyisi riitaa — ja kenties tappeluakin?

ANNA LIISA.

Pelkään. Pelkään sitäkin.

JOHANNES.

Ja luulet varmaan, että minä siinä tapauksessa joutuisin alakynteen?

ANNA LIISA.

Saattaisi käydä niinkin. Mikko on väkevä, tarttuisi ehkä puukkoon.

JOHANNES.

Mikko ei ole väkevempi kuin minäkään, vaikka hän minua haukkui poikanulikaksi. No, no! Ei suuret sanat suuta halkaise.

ANNA LIISA.

Parasta kumminkin häntä välttää, eikö niin, Johannes? Huomaathan sen itsekin.

JOHANNES.

Enpähän oikein tiedä.

ANNA LIISA.

Sinä jo puoleksi lupasit. Ellei se ole mitään mahdotonta, sanoit. Eikähän tämä ole mahdotonta, sen voit niin helposti tehdä, jos vaan tahdot.

JOHANNES.

Niin, niin. Mutta siinä on sentään eräs seikka. — Hän saattaisi pian luulla, että minä häntä pelkään.

ANNA LIISA.

Antaa luulla, mitä se meitä liikuttaa. Emme välitä siitä.

JOHANNES.

Ja tekisi minun, sitä päit', mieleni kurittaa häntä vähäisen äskeisistä puheistaan. Sen hän hyvin sietäisi.

ANNA LIISA.

Silloin olemme onnettomia! Voi, Johannes, kun sinä et minua usko —

JOHANNES.

No, enhän minä muuta kuin näyttäisin, ettei minun kanssani ole niin juuri leikkiminen.

ANNA LIISA.

Ja sen vuoksi panet kaikki alttiiksi! Voi, Johan-

nes, ensi kerran minä sinulta jotain pyydän — etkä sinä tahdo tehdä minulle mieliksi.

JOHANNES.

Minusta sinä olet lapsellinen, kun panet sille niin suurta merkitystä.

ANNA LIISA.

Siitä riippuu koko meidän onnemme. Minä tiedän sen.

JOHANNES.

Eikös mitä! — Mutta koska sinä sitä niin välttämättä tahdot, niin voimhan minä pysyä hänestä erillänikin.

ANNA LIISA.

Sinä lupaat?

JOHANNES.

No, lupaan, lupaan. Sinulle mieliksi. Oletkos nyt tyytyväinen?

ANNA LIISA

(lankee hänen kaulaansa).

Olen. — Kiitoksia, Johannes, — sydämen pohjasta sinua kiitän!

JOHANNES.

Oma kultani! Rakastatko sinä minua?

ANNA LIISA.

Rakastan! Sinua rakastan yli kaiken!

Esirippu lankee.

TOINEN NÄYTÖS.

(Sama tupa, samassa asussa. Luomapuut ovat jo kuitenkin poissa.)

(RIIKKA keittää perheelle ruokaa, ANNA LIISA katselee ikkunasta ulos oikeaan. KORTESUO tulee sisään.)

KORTESUO.

Terveisiä pappilasta! Nythän se Anna Liisa pantiin kuulutuksiin.

RIIKKA.

Vai jo pantiin. Mitä tuosta tuumi rovasti-ukko?

KORTESUO.

Eipähän juuri mitään. Toivotti vaan onnea. Herttainen ukko, se meidän rovasti. Niitä ei löydy montaa senlaista.

RIIKKA.

Sanoiko kuulleensa näiden tuumista tätä ennen?

KORTESUO.

Johan hän tuntui tietävän kaikki. Ja kovasti kiitteli Anna Liisaa. Sanoi, että se tyttö on kunniaksi koko paikkakunnalle. Ja hyvänä esimerkkinä, muille. Rippikoulussakaan ei ole kukaan osannut niin hyvin

kuin Anna Liisa, ei ennen eikä jälkeen. Niin oli lasketellut kuin vettä vaan, kysyi mistä paikasta katkismusta hyvänsä.

RIIKKA.

Vai niin kiitteli. — Kuuletko sinä, Anna Liisa, mitä isä täällä kertoo?

ANNA LIISA

(kääntymättä ikkunasta).

Kuulen.

RIIKKA.

Etkä siitä sen enempää iloitse? Kumma tyttö!

KORTESUO.

Hän on niin tottunut siihen, että häntä aina ylis-
tellään. Kyllä oli Johannes siihen sijaan mielissään.

RIIKKA.

No, sen arvaa. Miksi ei hän muuten pistääntynyt tänne? Olisimme juoneet kirjaanpanemis-kahvit.

KORTESUO.

Ei sanonut joutavansa. Sitten lupasi tulla illem-
mällä. Niin — rovastiahan minä sitten pyysin kuuli-
aisiin myöskin.

RIIKKA.

Vai pyysit sinä? Mitä tuo vastasi?

KORTESUO.

Kiitti, hyvin nöyrästi, ja uhkasi tulla. Ja arvat-
kaas, ketä muita kävin käskemässä?

RIIKKA.

Ehkä vallesmannia?

KORTESUO.

Vallesmannia ja tohtoria.

ANNA LIISA.

Mitä varten niin paljon vieraita? Olisitte kutsuneet sitten vasta häihin, isä.

KORTESUO.

Häihin ne tietysti käsketään myöskin. Kaikki nämä, jotka kuuliaisinkin, ja paljon muita lisäksi.

RIIKKA.

Mitäs niille sitten tarjotaan? Kun ei vielä ole mitään hommattu.

KORTESUO.

Vai, ei ole hommattu! Kun juomatavaratkin olen jo toimittanut tulemaan kaupungista.

RIIKKA.

Millä tavalla sinä ne —?

KORTESUO.

Kauppiaan pyysin telehvoonaamaan, että laittaisivat postimiehen mukana Liknellistä.

RIIKKA.

Hyvä on. Muut tarpeet kyllä saadaan täältäkin.

KORTESUO.

Luullakseni hän ne jo on tuonutkin sinne kauppi-
aalle. Olisi sinulla nyt ruoka valmiina, niin söisin
ensin ja läksisin sitten niitä hakemaan. Muut ostokset
tekisin samalla.

RIIKKA.

Kohta tämä tästä joutuukin. Mutta kiire meitä
tapaa vielä tänäpäivänä. Ala joutua, Anna Liisa,
tupaa siistimään. Mitä sinä vahtaat siellä ikkunassa
alituiseen?

ANNA LIISA.

Enhän minä mitään.

RIIKKA.

Koko päivän hän on seisonut siellä. Ja eilenkin
jo. Ei joudu enää muuta tekemäänkään. Ja morsius-
kiireet hänellä on olevinaan.

KORTESUO.

Ei suinkaan hän siellä mitä vahtaa. Ilman vaan
seisoo aatoksissaan.

RIIKKA.

Mikä sinua nyt sitten niin aatteluttaa? Sanoisit
häntä muillekin.

KORTESUO.

Kysy sitä! Elämän muutos, tietysti.

RIIKKA.

Vast' aika sitä nyt harkita, kun asia niin pitkällä
on, että huomenna kuulutetaan.

KORTESUO.

Eikä sinun tarvitse katua, Anna Liisa. Hyvän miehen saat Johanneksesta.

RIIKKA.

No, se nyt on varma. Siitä ei mies enää parane. Saat vaan kiittää onneasi, tyttö.

ANNA LIISA.

Hän on liiankin hyvä minulle.

KORTESUO.

Sitä en tahdo sanoa. Mutta tyytyväisiä meidän sopii olla kaikessa tapauksessa. Ja sen vuoksi meille tuleekin huomenna ilojuhla.

ANNA LIISA.

Kuka sen tietää edeltäpäin. Minua niin pelottaa tuo huomispäivä, kun isä käski Mikkoakin tänne. Hän jos vielä minkä tekee.

RIIKKA.

Pelkäätkö että syntyy riitaa ja tappelua?

ANNA LIISA.

Eihän sekään ole mahdotonta.

RIIKKA.

Niin, ei siihen takeita ole. Kovin hän tuntui riidan haluiselta eilenkin.

KORTESUO.

On käynyt vähän raakaluontoiseksi siellä tukki-miehenä ollessaan. Mutta ei se mitään. Huomenna

hän kyllä aisoissaan pysyy, kun rovastikin on saapuvilla ja vallesmanni. Eikä miehet sitä pait' selvällä päällä tappele, ja juomia taas ei niin paljoa tarjota, että humalaan tulevat.

RIIKKA.

Sehän, Mikko, muuten kävi eilen illalla taas täällä ja kysyi sinua, Anna Liisa, mutta et sattunut olemaan kotosalla. Istui täällä kotvan aikaa ja odottelikin. Läksi sitten viimein tiehensä, kun sinua ei kuulunut.

KORTESUO.

Mitä hän Anna Liisasta?

RIIKKA.

Sanoi olevan jotain puhuttavaa.

ANNA LIISA.

Uhkasiko tulla uudestaan?

RIIKKA.

Kyllä arveli, että tänäpäivänä.

ANNA LIISA.

Tulisiko vielä tänä päivänä?

RIIKKA.

Niin minä olin kuulevinani. Mutta jos hän nyt tulee, niin silloin ne sattuvat yhteen Johanneksen kanssa ja syntyy ehkä taaskin kina.

KORTESUO.

Entäs tätä sitten! Kun kinaavat, niin kinaavat. Eihän tuosta tuommoisesta pienestä sanasodasta kukaan pahene. — Eikö se keittäsi ole jo kiehunut tarpeeksi?

RIIKKA.

Jo on. Ala vaan mennä toiseen tupaan, minä tuon padan sinne.

(KORTESUO menee. RIIKKA seuraa häntä, kantaen pataa.)

RIIKKA

(menessään).

Lähde pois syömään sinäkin, Anna Liisa.

ANNA LIISA.

Tulee vielä tänäpäivänä! Saattaa olla täällä tuossa paikassa. — Herra Jumala, mikä minut pelastaa hänen käsistään?

PIRKKO

(avaa hiljaa oven, puhuu kuiskaamalla).

Anna Liisa, Anna Liisa —!

ANNA LIISA

(säikähtäen).

Mikä on?

PIRKKO.

Hän on täällä.

ANNA LIISA.

Kuka niin?

PIRKKO.

Mikko on ja Husso on hänellä matkassa. Kysyvät sinua, ja minä sanoin, että voivat lähteä matkaansa ja tulla toisen kerran, pyhän jälestä, ettet sinä nyt ole kotona. Mutta Husso katsoi minua silmiin ja sanoi: valehtelet. Uhkasi itse tulla katsomaan. Nyt, jos tahdot heitä välttää, niin pakene pian uunille tuonne.

ANNA LIISA.

Ei, antaa heidän tulla. Täytyy kait heitä puhutella, ei he kumminkaan päästä minua vähemmällä.

PIRKKO.

Käskenkö heidät sitten tupaan, tänne?

ANNA LIISA

(vaipuu masentuneena penkille).

Käske.

PIRKKO

(tulee lähemmäksi).

Mutta kuule — ellet sinä tahdo heitä nähdä, niin minä heidät lähetän täältä tiehensä, vaikka millä konstilla.

ANNA LIISA.

Ei, ei. Ei se pitkälle auta. He olisivat takaisin samaa päätä. Tulkoot vaan heti, että ehtivät pois, siksi kuin Johannes on täällä.

PIRKKO.

Minä pidän varalta siellä ulkona, enkä päästä Johannesta sisään, ennen kuin he ovat menneet tiehensä.

ANNA LIISA.

Tee se, hyvä Pirkko.

PIRKKO.

Kyllä! (aukaisee oven, lähteäkseen ulos.) Kas, täällähän se Mikko jo vahtiikin oven takana. Käy vaan sisään, kotona näkyy olevan Anna Liisa.

(MIKKO tulee.)

MIKKO.

Hyvää iltaa!

ANNA LIISA.

Sinä olet käynyt minua hakemassa?

MIKKO.

Kävinhän minä eilen iltapäivällä. Ja odottelin täällä hyvät aikaa, mutta sinua ei vaan kuulunut kotiin. Arvelin jo, että tahallasi minua välttelit.

ANNA LIISA.

Mitä sinä minusta tahdot?

MIKKO.

Kysymättäkin sen tiedät. Onhan äiti jo käynyt sinulle siitä puhumassa.

ANNA LIISA.

Sitten tiedät myöskin sinä, minkä vastauksen olen antanut. Saamme jättää ne asiat sikseen, turhaa niitä enää jauhaa, kun kerran olemme selvillä molemmin puolin.

MIKKO.

Ja niinkö luulet pääseväsi minusta helpolla? Ohoh! Vähänpä sinä minua tunnet.

ANNA LIISA.

Mitä vaadit minulta enempää? Mitä olen sinulle velassa?

MIKKO.

Sen vaadin, että pysyt entisessä liitossasi — siinä, jonka teit minun kanssani, neljä, viis' vuotta sitten.

ANNA LIISA.

Ja siihen sinä julkeat vedota? Hävytön? Etkö itse rikkonut sitä liittoa, silloin kuin läksit pois ja jätit minut yksinäni tänne onnettomuuteen?

MIKKO.

Minä en lähtenyt ijäksi, minä lupasin tulla takaisin. Ja nyt olen täällä, niinkuin näet.

ANNA LIISA.

Nytpä minä en sinusta enää välitä. Tiedät, että menen toisen kanssa naimisiin.

MIKKO.

Mutta sinä lupasit minua odottaa. Lupasit olla minulle uskollinen.

ANNA LIISA.

Lupasin — kun olin houkkio.

MIKKO.

Sanoit rakastavasi minua enemmän kuin mitään muuta maailmassa. Ja sen varmaan myöskin teit — vaikka nyt olet kaikki unohtanut.

ANNA LIISA.

Lapsellisuutta — pelkkää lapsellisuutta! Mitä tiesin minä silloin vielä rakkaudesta tai muusta? Helppo sinun oli saada minut ansoihisi ja vietellä minut.

MIKKO.

Tarvittiinko siinä paljon viettelemistä? Muistelepas oikein!

ANNA LIISA.

Sinä olit minua vanhempi, ymmärsit paremmin, mikä siitä kaikesta seuraisi. Mutta sinä vaan käytit hyväksesi nuoruuttani ja kokemattomuuttani.

MIKKO.

Vai minun syykseni sinä sen nyt kaikki lykkäät? Kuka se oli, joka iltasilla aina karkasi kammaristaan, kun muut jo nukkuivat, ja tuli luokseni tuonne niemen kärkeen? Ei tarvinnut minun kahdesti pyytää, kerran vaan suihkasin korvaasi, silloin sinä heti lupasit. Niin, voitko kieltää? Kyllä sinua oma halusi veti enemmän kuin minun houkutukseni, jos tarkemmin ajattelet.

ANNA LIISA.

Paha henki minua lienee riivannut!

MIKKO.

Rakkaus se oli, Anna Liisa, eikä mikään paha henki.

ANNA LIISA.

Ei, ei! Ei se ollut rakkautta, mitä lieneekään ollut. Kun saisin elää uudelleen sen ajan, niin toisin menettelisin. Kun saisin sen pois pyyhityksi, pestyksi niinkuin lian, ettei näkyisi jälkeäkään enää! Mutta ei — minä en saa, en vaikka katuisin ja itkisin itseni sokeaksi. Elämäni tahrana se on ja pysyy aina, iijän kaiken.

MIKKO.

Eläkä tuossa höpise turhia! Mitä tahraa siinä oli? Hauskoja aikoja ne olivat, ei niitä tarvitse katua.

Sitten olimme typeriä jäljestäpäin, kun emme suoraan sanoneet isällesi, että niin on asiat, anna meidän mennä vihille, ei auta muu. Mutta sinäkin pelkäsit isääsi kuin kuolemaa.

ANNA LIISA.

Niin, pelkäsinhän minä. Sekä isää että äitiä — isää eniten.

MIKKO.

Eikä ollut minullakaan silloin tarpeeksi rohkeutta. Tiesin hyvin, mikä mellakka siitä syntyisi.

ANNA LIISA.

Et olisi kumminkaan lähtenyt pois ja heittänyt minua yksin. Ehk'ei olisi käynyt, niinkuin kävi, jos olisi ollut jokukaan, jolle olisin voinut surujani valittaa. Mutta kun minulla ei ollut ketään — ei ketään koko maan päällä.

MIKKO.

Saatoinko aavistaa, että sinä tulisit semmoista tekemään. Arvelin tulla takaisin sitten kuin kaikki oli ohitse ja pyytää sinua isältäsi. Hän ehkä silloin olisi myöntynytkin ja siihen se juttu olisi loppunut. Mutta sinä kun turhanpäin niin hätäännyt, että otit lapsen hengiltä — niin, minkä minä sitten enää voin.

ANNA LIISA.

En minä ollut järjessäni silloin, voi, en minä ollut järjessäni. Huolesta ja surusta olin mennyt aivan sekaisin. Enkä minä ajatellut ottaa häntä hengiltä — Jumala tietää, etten sitä ajatellut. Oman elämäni kyllä

olin tahtonut lopettaa. Monet kerrat seisoin jo Huuhkainkalliolla heittäytyäkseni alas järveen. Mutta vesi oli niin mustaa ja syvää, minä en hirvinnyt. Jätin aina tuonnemmaksi. Ja sitten se oli jo liian myöhäistä.

MIKKO.

Luojan lykky! Vai, jo sinä sitäkin ajattelit. Kaiken näköisiä —! Sehän nyt olisi ollut järin hullumpaa.

ANNA LIISA.

En ymmärtänyt, että aika oli niin lähellä. Sen vuoksi se tuli niin äkkiarvaamatta. Hädissäni en tiennyt mitään neuvoa. Koetin päästä äitisi luokse, mökkiin tuolta metsän poikki. En ennäittänyt sinne saakka, vielä oli jonkun verran matkaa, kun se syntyi — voi, Herra Jumala sitä hetkeä!

MIKKO.

Ja se eli? Oletko varma, että se eli?

ANNA LIISA.

Elihän se raukka. Liikutti käsiään ja jalkojaan, ja huusi. Silloin minä, voi, Jumala, Jumala, Jumala —

MIKKO.

Minä arvaan lopun. Elä kerro enää.

ANNA LIISA.

Painoin kädelläni suuta — en tiedä kuinka kauan. Olin puolipyörryksissä ja maailma musteni silmissäni, mutta yhä minä vaan pidin kättäni siinä. Silloin — voi, hyvä Jumala —

MIKKO.

Herkiä jo. — Kiusaat itseäsi suotta.

ANNA LIISA.

Niin, silloin tunsin, kuinka tuo pieni ruumis nyt-kähti käteni alla, ja sitten se oli hiljaa. Otin käteni pois, — ei se enää äännähtänyt, henki oli mennyt. En muista enempää, heräsin tajuntaan vasta siinä, kun putosin pitkälleni äitisi tuvan lattialle.

MIKKO.

No, ja sitten sinulla ei enää ollut mitään hätää. Äitihän oli pitänyt sinusta hyvän huolen.

ANNA LIISA.

Äitisi kaivoi haudan ja peitti kaikki jäljet. Sekin oli niin kauheata, ettei hän, raukka, tullut edes siunattuun multa. Kastamatta kuoli ja metsään haudattiin.

MIKKO.

Eikö tuo lienee yhdentekevä. Moni makaa meren pohjassa, ja voi olla autuas siltä. Ja mitä taas kastamiseen tulee, niin siitäkään ei mahda olla kovin suurta taikaa, koskapa muutamat lahkolaiset jättävät lapsensa järkiään kastamatta. Pääasia oli, että sinä pelastuit. Ettei tullut mitään ilmi. Se se oli oikein Jumalan onni. Ei niin että epäilystäkään kellään. Pääsit kerassa rauhaan.

ANNA LIISA.

Rauhaan? Pääsinkö minä rauhaan? Voi, mitä puhut!

MIKKO.

Niin, niin! Tarkoiton, ettet joutunut kiinni, ettei kukaan sinua hätyyttänyt. Ja se oli kaikki äidin ansiota, se.

ANNA LIISA.

Parempi kun olisin tullut linnaan yksin tein. Sillä se, mikä sitten seurasi, oli niin kamalata, etten ymmärrä kuinka sitä kestin. Etten tullut hulluksi tykkänään.

MIKKO.

Hulluksi? Kuinka niin? Mitä se sitten oli?

ANNA LIISA.

Minulla ei ollut yön lepoa, ei päivän rauhaa vuosikausiin sen jälkeen. Elin alituudessa pelossa ja vavistuksessa. Päivillä aina, kun kuulin askeleita, tai kun ovi kävi, säpsähdin niin, että veret seisahtuivat. Luulin aina vallesmannin tulevan minua kiinni ottamaan. Tai kun näin, että joku ihminen hiljaa puhui jotain toiselle, pelkäsin heti, että hän oli saanut vihiä asiasta ja sitä kertoi. Semmoista se oli minun rauhani siihen aikaan.

MIKKO.

No niin — tuohon oli vaan oma arkuutesi syynä. Tarvitsiko sinun pelätä turhan takia.

ANNA LIISA.

Yöt olivat vielä hirveämmät. Lapsi oli aina edessäni ja minä pidin kättäni hänen suullaan aivan niin kuin silloinkin. Jos unenhortoon menin, kaikui hänen huutonsa korviini ja minä vavahdin samaa päätä ylös.

Välistä se huuto kuului niin selvään, että luulin hänen olevan vieressäni. Haroin kädelläni ympäri vuodetta, enkä uskonut että se oli tyhjä, ennenkuin sieppasin tulen ja katsoin. Voi, mitä olisinkaan antanut, jos olisin saanut hänet henkiin jälleen!

MIKKO.

Olisin minä ollut täällä, kyllä piankin olisin saanut tuommoiset harhanäyt pakenemaan. Uskotko sen?

ANNA LIISA.

Nyt ne eivät pitkään aikaan ole minua enää vaivanneetkaan. Ja pois minä olen karkoittanut kaikki nuo tukalat muistotkin. Mikä niitä taas lienee johdatanut mieleen. Ei puhuta niistä enää.

MIKKO.

Ei puhuta, ei. Ei ne puheesta kumminkaan parane. Me alotamme uudelleen, Anna Liisa, eikös niin? Unohdamme pois kaikki ikävät asiat, aivan kuin niitä ei koskaan olisi ollutkaan, ja vietämme iloisia päiviä yhdessä. Herran poika, ei sinulla ole hätäpäivää enää, minä sinua pidän niin hyvänä, niin hyvänä, ettet voi ajatellakaan. Pistän vaikka lasikaappiin, jos tahdot.

ANNA LIISA.

Kuinka voit tuommoisia puhua? Tiedäthän sinä, että minua huomenna jo kuulutetaan toiseen.

MIKKO.

Ei se mitään. Rahalla siitä päästään.

ANNA LIISA.

Minäpä kun en tahdo siitä päästä. Heitä pois nuo tuumat, Mikko. En minä niihin kumminkaan ikinä suostu.

MIKKO.

Ei sinun ensinkään tarvitse huolehtia Johanneksen eikä isäsi takia, minä kyllä heidän kanssaan asiat selvitan, kun vaan tiedän, että sinä olet puolellani.

ANNA LIISA.

Hyvä Jumala — etkö sinä sitten lainkaan käsitä, että minä rakastan Johannesta, enkä sinua. Enkä minä ikinä tahdo purkaa hänen kanssaan, en sinuun enkä kenenkään houkutuksista. Uskotko minua nyt viimeinkin?

MIKKO.

Minäpä rakastan sinua, Anna Liisa, ja tahdon saada sinut takaisin, ja minä sinut otan neuvolla millä hyvänsä. Minä en anna sinua toiselle, en jumaliste annakaan!

ANNA LIISA.

Tuoko rakkautta!? Kaikkea muuta vaan ei rakkautta.

MIKKO.

Se on rakkautta, tulisinta rakkautta, mitä maailmassa löytyy. Kuule minua, Anna Liisa. Koko ajan sinä olet ollut mielessäni siellä Saarijärvellä, ja vahvasti olin päättänyt, että vielä kerran tulisin sinut perimään. Kun sitten kuulin, että Johannes täällä oli pistääntynyt väliin, ja että sinä olit aikeessa mennä hänelle, niin

jouduin semmoiseen raivoon, etten tiennyt mitä tehdä. Jätin kaikki siihen paikkaan ja läksin suoraa päätä tänne. Enkä lähde täältä, ennenkuin asiat ovat selvillä. Sen toisen ajan tieltäni pois, vaikka surma minut nielkөөn.

ANNA LIISA.

Siihen ei ole sinulla valtaa. Hän rakastaa minua eikä hän sinun tähtesi luovu minusta, ole siitä varma.

MIKKO.

Rakastaa! Mekomakin maitosuu! Häinkö nyt osaisi rakastaa?

ANNA LIISA.

Mitä se sinuun kuuluu, osaa tai ei. Minua se tyydyttää, ja sillä hyvä.

MIKKO.

Tyydyttää — kun et tiedä paremmasta. Ja kun et enää muista hauskoja puolia niistä entisistä ajoista.

ANNA LIISA.

Sinä lupasit, ettet niistä enää puhuisi.

MIKKO.

Ei, Anna Liisa, toista on, jos minulle tulet. Silloin sinä vasta saat nähdä, minkälaista se oikea miehen rakkaus on. (lähenee häntä ja tavoittaa häntä kiinni.)

ANNA LIISA.

Pysy erilläsi minusta! Pois, pois —!

MIKKO.

Elä huuda! Kuulevat.

ANNA LIISA

(viskaa hänet menemään).

Peto! Luulitko sillä tavalla minut valtaavasi? Mene! Suoriu tiehesi heti! Minä vihaan ja inhoon sinua.

MIKKO.

Hiljaa, hiljaa! Kyllä minä sinut vielä lannistan. Ei tämä leikki tähän loppu. Koska et hyvällä taivu, niin koetellaanpa toista keinoa.

ANNA LIISA.

Koettele! Minä en sinua pelkää. Sinä et mahda minulle mitään.

MIKKO.

Enkö minä mahda? Ajatteleapas tarkemmin. Enkö minä mahda?

ANNA LIISA.

Et. Sinä et mahda minulle mitään.

MIKKO.

Entäs se lapsenmurha?

ANNA LIISA.

Sillä minua nyt tahdot säikäyttää, samoin kuin äitisi-kin. Turha vaiva! Se ei vaikuta mitään. Sinä et sitä ilmoita, tiedänhän minä, koska itse olet siihen osallinen.

MIKKO.

Minäkö osallinen? Lapsenmurhaan?

ANNA LIISA.

Ellet suorastaan siihen, niin —

MIKKO.

Mutta siitähän juuri on kysymys. Ei lapsen synnyttämisestä kuritushuonetta anneta, tunnet kait sinä lakia sen verran?

ANNA LIISA

(vaikenee).

MIKKO.

Mutta murhasta annetaan.

ANNA LIISA.

Sekö sitten on tarkoituksesi, että saatat minut kuritushuoneeseen? Täytyy sanoa — sinä olet tosiaan hyvin jalomielinen.

MIKKO.

Ehk'ei tarvitse mennä niin pitkälle. Kenties jo riittää, jos isäsi ja Johannes saavat tietää sinun salaiset asiasi.

ANNA LIISA

(vaikenee neuvottomana).

MIKKO.

Vai, mitä luulet? Eiköhän tule teille silloin jo ero?

ANNA LIISA.

Tulee. Kaiken varmaan meille silloin tulee ero.

MIKKO.

Sitä minäkin. Johanneksen rakkaus sammuu sillä kertaa. Sillä ei ole sen syvempiä juuria.

ANNA LIISA.

Enkö minä sitten koskaan maailmassa saa toivoa onnea? Onhan sitä kaikilla muilla ihmisillä, miksi ei milloinkaan minulla?

MIKKO.

Siltä haaralta sitä et saa.

ANNA LIISA.

Mikko, sääli minua, olenhan jo kärsinyt niin paljon.

MIKKO.

Se on omassa vallassasi. Voit estää minua puhumasta, jos vaan tahdot.

ANNA LIISA.

Elä tee minua uudelleen onnettomaksi juuri nyt, kun minulle parempi tulevaisuus olisi tarjonna. Mitäpä siitä kostut, jos säret minun elämäni vielä kerran. Nuoruuteni turmelit, eikö sinä jo kylliksi. Ei minulla ole ollut iloa, niinkuin muilla minun ikäisilläni, huolta vaan ja murhetta alituiseen. Minä en jaksakaan kantaa enempää — en varmaankaan.

MIKKO.

Sinulla ei ole mitään hätää, kun vaan teet, niinkuin olen sanonut. Että eroot Johanneksesta ja yhdyt minuun.

ANNA LIISA.

Minä en saata.

MIKKO.

Sitten syytä itseäsi.

ANNA LIISA.

Mitä pahaa olen sinulle tehnyt, että näin minua vainoot? Sinulla ei ole omaatuntoa vähän vähääkään, peto sinä olet, vaan et ihminen.

MIKKO.

Kuule nyt Anna Liisa, mitä sanon. Kuinka sinä voit ajatellakaan mennä miehelle, joka ei tunne, minkälainen salaisuus sinulla on peitettävänä? Minä hetkenä hyvänsä se voisi tulla ilmi — ja mitä seuraisi silloin? Meille se salaisuus on yhteinen ja se meitä sitoo toisiimme ikuisiksi ajoiksi — paljon varmemmin kuin mitä papin sanat sen tekevät.

ANNA LIISA.

Sekö rikos? Ei, se meitä juuri eroittaa, jos mikään. Kirousta se meille tuottaisi, ei siunausta, etkö sitä ymmärrä? Ja minäkö voisin rakastaa sinua — sinua, jonka kanssa olen syntiä tehnyt ja jonka tähden olen näin onnettomaksi tullut? En ikinä! Mahdotonta se on. Sitoutua sinuun — hyvä Jumala — silloinhan sitoutuisin koko elämäkseni noihin kauhistaviin muistoihin samalla. Ei — ei — minä en voi, tulkkoon vaikka mitä — —

MIKKO.

Ajattelehan vielä kerran pääsi ympäri, ennenkuin päätät.

ANNA LIISA.

Jätä minut rauhaan, Mikko, anna minun mennä Johannekselle. Hänen kanssaan voisin unohtaa kaikki ja elää vielä onnellisena.

MIKKO.

En! Minä en anna sinua Johannekselle enkä kenellekään. Hyvällä tai pahalla — mutta minulle sinun pitää tulla!

ANNA LIISA.

Hiljaa —! Taivaan tähden, siellä on joku oven takana. Hiljaa —!

(PIRKON ja JOHANNEKSEN äänet kuuluvat ulkoa.)

MIKKO.

Niin, että nyt sen tiedät. Menettele sen mukaan. Jos tahdot välttää pahoja seurauksia, niin tee pikainen loppu Johanneksen kanssa. Ja tee se tällä hetkellä — muuten käy ohraisesti.

ANNA LIISA.

Vaiti, kuulethan —

PIRKKO

(vielä ulkona).

Et saa mennä sisään, et saa, et saa, kun Anna Liisa kielsi, sinäpä vasta —

JOHANNES

(samoin).

Pirkko sinä, mitä tuo tuommoinen on? Päästä minut irti, menenhän minä kumminkin. Sinäkö muka minua estäisit, tuommoinen tytön tylleröinen. Tule, lähdetään yhdessä.

(Molemmat tulevat sisään. PIRKKO koettaa vieläkin vetää häntä takaisin käsivarresta.)

PIRKKO.

Mokomakin, kun ei tottele. Ei se ollut minun syyni, Anna Liisa, hän pääsi huomaamattani pujahtamaan ohitse, kun minä valjastin hevosta isälle.

JOHANNES.

Ja sitten, kun hän näki minut, karjasi hän niin, että luulin puukon jo olevan hänen kurkussaan, ja hyppäsi käsivarteeni kiinni kuin takkiainen. Eikö lie ne mustelmina kyntesi jäljet.

PIRKKO.

Kunpa edes olisi! Ei se muuta kuin parahiksi, mitäs tulit tänne väkisten.

ANNA LIISA.

Pirkko — sinua vasta hupakko!

PIRKKO.

Minäkö hupakko? Vai niin. Vai olen minä hupakko! Hyvä on. Mutta enpä rupeakaan enää vast'edes sinun asioitasi toimittamaan. Vähättelen, koska semmoiset kiitokset saan palkakseni.

ANNA LIISA.

Ole nyt jo vai!i!

PIRKKO

(äkkiä, muuttuneella mielellä).

Tiedätkös, mihin minä nyt lähdän? Etpäs arvaa.

JOHANNES.

Isäsi kanssa kauppapuotiiri ostamaan kuuliaistarpeita,

PIRKKO

Enhän minä sinulta kysynytäkään, kun Anna Liisalta. Mitä sinä menet sekaantumaan? Mitä jo vaan?

JOHANNES.

Eikö sitä saanut sanoa, joka ensin arvasi?

PIRKKO.

Arvasitko sinä? Kun kuulisit tuolla ulkona. — Ei, nyt pitää lähteä. Hyvästi siksi aikaa.

JOHANNES.

Saatko sinä ohjaksetkin käteesi?

PIRKKO.

Tietysti!

JOHANNES.

Silloin sinä ajat nurin.

PIRKKO.

Häpiä!

ANNA LIISA.

Pirkko, sinä! Kuka tuolla tavalla puhuu.

PIRKKO.

Mitäs hän vöhnii joutavia. Sanoo että minä ajan nurin. Mekomakin! (paiskaa oven kiinni ja poistuu.)

MIKKO

(naurahtaen).

Siinä sait!

JOHANNES.

— / Ei se mitään meidän välillä. Hyvää pataa me siltä olemme, Pirkko ja minä.

MIKKO.

Olisitkin sitten jäänyt sinne ulos leikkimään hänen kanssaan. — Tulit tänne vähän pahaan aikaan.

JOHANNES.

Onko niin, Anna Liisa?

ANNA LIISA.

Voi, ei! Mikko vaan suotta --

JOHANNES.

Luulin että Pirkko ilman aikojaan kujeili, kun ei tahtonut päästää minua sisään. Mutta ymmärsin syyn, kun näin Mikon täällä.

MIKKO.

Vai ymmärsit sinä? Mahtaa sinulla sitten ollakin hiukan parempi järki, kuin voisi uskoa — noin naamastasi päättäen.

JOHANNES.

Elä huoli olla levoton, Anna Liisa, hän saa pieksää suutaan niin paljon kuin haluaa, minä en ole siitä millänikään.

ANNA LIISA.

Etkö? Sepä hyvä! Elä ole kuulevinasikaan, vaikka hän mitä puhuisi. Eihän?

JOHANNES

(istuuntuu selin Mikkoon).

Saat olla ihan rauhassa. Minä en häntä näe, enkä kuule.

MIKKO.

Sittenhän meidän sopii jatkaa tässä entistä keskustelua, Anna Liisa. Ehkäpä hän sinunkin suhteesi herkiäisi kuuroksi ja sokeaksi.

ANNA LIISA.

Mikko — lopeta! Minä pyydän sinua, lopeta!

JOHANNES.

Eläkä häntä rukoile, ei siitä kumminkaan apua lähde.

MIKKO.

Kyllä Anna Liisa tietää, mistä apu lähtee. Jahka hän vaan tahtoo siihen keinoon tarttua? Hänestä se riippuu.

ANNA LIISA.

Tänne on käsketty paljon vieraita, Johannes, huomiseksi.

JOHANNES.

Niin kertoi isäsi äsken tuolla pihalla.

ANNA LIISA.

Aikovat laittaa oikein hauskat pidot. Juomia on isä antanut tuoda kaupungista.

JOHANNES.

Senkin jo kuulin.

ANNA LIISA.

Isä on niin hyväntahtoinen. Hän soisi kaikille iloa.

MIKKO.

Soisikohan tuo minullekin?

ANNA LIISA.

Tietysti sinullekin. Ottihan hän sinua eilen niin ystävällisesti vastaan kuin suinkin voi.

MIKKO.

Minäpä en tyydy niin vähään. Suurempaa iloa minä vaadin.

ANNA LIISA.

Ja pyysi sinua kuuliaisiin heti samassa.

MIKKO.

Sinä, arvatenkin, toivoisit, etten tulisi? Vai kuinka?

ANNA LIISA.

Voi, kun vaan olisit ihmisiksi, et kiusottelisi alituisen, etkä tuottaisi minkäänlaista häiriötä, niin näkisin sinut mielelläni täällä muiden joukossa.

MIKKO.

Mutta et rinnallasi?

JOHANNES.

Ohoh? Vai rinnalle pyrkisit?

MIKKO.

Kah! Johan sinä sait kuulosi jälleen. Pianpa!

ANNA LIISA.

Tuolla tavalla kun jatkat, turmelet ilon sekä itseltäsi että muilta.

MIKKO.

Minä kysyin, jos sallit minun olla rinnallasi huomenna?

JOHANNES.

Se paikka on minulla, niinkuin tiedät.

MIKKO.

Niin tätä nykyä. Mutta on se ollut aikoinaan muillakin.

JOHANNES.

Mitä sanoit?

ANNA LIISA.

Johannes, sinä lupasit olla välittämättä hänen puheistaan.

JOHANNES.

Niinhän minä lupasin, mutta —

MIKKO.

Se on vähän vaikeata, niinkö?

JOHANNES.

Ei, puhu sinä vaan, kyllä minä kestan.

ANNA LIISA

Ei se ole sinulta kauniisti tehty, Mikko, että laitat ikävyyksiä semmoiseen taloon, jossa sinua aina on kohdeltu hyvyydellä. Täytyy sinun itsesikin se myöntää, jos tarkemmin ajattelet.

MIKKO.

Sinäpä kun et kohtele minua samalla hyvydellä kuin ennen. Siinähan se on.

ANNA LIISA.

Minä annan sinulle rauhan, tee sinä samoin minun suhteeni.

MIKKO.

Viis' rauhasta! Rakkautta minä vaadin sinulta.

JOHANNES.

Hävytön! — Jo minä sen arvasin. Sinne hän tähtää.

ANNA LIISA.

Johannes!

JOHANNES.

No, no, minä en suutu. — Niin, puhu sinä päälle vaan, minä en uhallakaan suutu.

MIKKO.

Suutut tai et. Se on minulle se ja sama. Mutta Anna Liisasta sinä saat luopua. Ja parasta kun teet sen ajoissa.

JOHANNES.

Sinunko käskystäsi? — Odotahan, vaan elä pitkästy.

ANNA LIISA

(istuuntuu hänen luokseen ja ottaa häntä kädestä).

Johannes, hän tahtoo särkeä meidän välimme.

JOHANNES.

Mutta siinä hän ei onnistu. Ei kuuna kullaa valkeana.

ANNA LIISA.

Kun vaan sinä pysyisit lujana, Johannes. Ettet hylkää minua, tuli mitä tuli.

JOHANNES.

Minäkö hylkäisin sinut? Ja Mikon juonien tähden? Jopa jo!

ANNA LIISA.

Voi, jos uskaltaisin luottaa siihen, ettet sinä tee minusta eroa! Ettet sinä missään tapauksessa tee minusta eroa!

JOHANNES.

Mutta, herran nimessä, kuinka voit semmoista kysymykseenkään panna. Tiedäthän, että minä rakastan sinua todenperään. Kuinka sitten tekisin sinusta eroa?

ANNA LIISA.

Johannes — oletko minulle tukena, — jos jotain oudon outoa sattuisi?

JOHANNES.

Luota siihen. Mutta mitäpä meille semmoista oudon outoa sattuisikaan.

ANNA LIISA.

Näes, minulla ei ole ketään muuta koko maailmassa, johon voisin turvaantua.

JOHANNES.

Rakas kulta! Niinhän sinä olet kuin pieni säikähtynyt kananpoika.

MIKKO.

Kuherrelkaahan siinä nyt hetkinen. Se onkin teidän loppukuherruksenne.

JOHANNES.

Sinä yhä vaan pelkääät häntä, tuolla?

ANNA LIISA.

Pelkään.

JOHANNES.

Suotta vallan. Jos tahdot, minä hyvin pian hänet täältä kuittaaan.

ANNA LIISA.

Ei, ei, elä nosta riitaa. Silloin olemme hukassa.

JOHANNES.

En käsitä tuota arkuutta. Eikä se mihinkään auta. Hän siitä vaan yltyy kahta pahemmin.

ANNA LIISA.

Koetetaan saada häntä hyvällä talttumaan. Usko minua, se on ainoa keino.

MIKKO.

Riittää jo.

JOHANNES.

Mikä riittää?

MIKKO.

Tuo jäähyväisten otto.

JOHANNES.

Sinä erehdyt. Ei tässä jäähyväisiä oteta.

MIKKO.

Sitten ne saavat jäädä ottamatta, sillä nyt sinun on lähdettävä täältä tiehesi.

JOHANNES.

Kuinka sanoit?

MIKKO.

Että sinun nyt on lähdettävä täältä tiehesi.

JOHANNES.

Minun? Sinäkö käsket minua lähtemään tieheni? Kuinka se on ymmärrettävä?

MIKKO.

Meillä on kahdenkeskistä puhuttavaa Anna Liisan kanssa. Sinä äsken tulit meitä keskeyttämään.

JOHANNES.

Tyhjää voughkit! Mitä kahdenkeskistä teillä on — mitä jo vaan?

MIKKO.

Anna Liisa, sinä laitat hänet nyt menemään, taikka tästä tulee toinen kurssi.

JOHANNES.

Oletko sinä hulluna, mies.

MIKKO.

Kuulitkos, mitä minä sanoin?

ANNA LIISA.

Tee hänelle mieliksi, Johannes. Mene vähäksi aikaa toiseen tupaan.

JOHANNES.

En ymmärrä sinua. Eikö minun pitänyt olla täällä sinulle tukena?

ANNA LIISA.

Ei, enhän minä sitä tarkoittanut.

JOHANNES.

Vaan mitä sitten?

ANNA LIISA.

Muuta se oli. Selitämmähän joskus toiste.

MIKKO.

No, kuinka käy? Suoriutuuko hän täältä hyvällä, vai --?

JOHANNES.

Ei, tämä menee tosiaan liian pitkälle.

ANNA LIISA.

Mene, hyvä Johannes, mene!

JOHANNES.

Sinä yhdyt häneen ja ajat minut pois?

ANNA LIISA.

Enhän minä aja — pyydän vaan.

JOHANNES.

Yhdentekevä. Sinä kumminkin tahdot jäädä hänen kanssaan kahdenkesken. Ja sitä minä suuresti ihmettelen.

ANNA LIISA.

Menisit vähäksi aikaa vaan. Että hän saa sanoa sanottavansa. Eikö niin, Mikko? Vähäksi aikaa — tyydythän siihen?

MIKKO.

Viipyköön vaan pitemmältä yksin tein.

JOHANNES.

Minä en lähde.

MIKKO.

Etkö lähde?

JOHANNES.

En.

ANNA LIISA.

Johannes —!

JOHANNES.

Elä pyydäkään. Minä en lähde. En hievahda paikaltani. Mikolla ei ole sinulle semmoista puhuttavaa, jota en minä voisi kuulla.

ANNA LIISA.

Heitä toiseen kertaan, Mikko. Ensi viikoksi — onhan silloinkin vielä päiviä.

JOHANNES.

Sinäkö estelet häntä puhumasta asiataan minun kuullen? En totta totisesti kohta tiedä mitä tästä pitää ajatteleman.

ANNA LIISA.

Ei — enhän minä estä —. Arvelin vaan, ettei sillä niin kiirettä olisi. Malta mieltäsi Mikko, jätä tuonnemmaksi.

MIKKO.

Ei sitä jätetä tuonnemmaksi. Minä tahdon selvyttä aivan tänä päivänä, tällä hetkellä.

JOHANNES.

Selvyttä mistä?

MIKKO.

Siitä, onko tyttö sinun vai minun?

JOHANNES.

Kuka tyttö?

MIKKO.

Anna Liisa, tietysti. Ei suinkaan tässä nyt muista ole puhetta.

JOHANNES.

Se sinulla mahtanee olla selvillä kysymättäkin.

ANNA LIISA.

Elkää riidelkö! Voi, elkää riidelkö!

MIKKO.

Ratkaise, kummalleko meistä tahdot kuulua?

JOHANNES.

Sen hän jo on tehnyt. Mene kirkkoon huomenna, niin saat kuulla.

MIKKO.

Seuraukset tiedät. Ratkaise!

ANNA LIISA.

Hyvä Jumala!

JOHANNES.

Voithan sen hänelle sanoa, koska hän välttämättä niin tahtoo.

ANNA LIISA.

Elkää kiusatko minua. Jättäkää minut rauhaan.

JOHANNES.

Oma syysi. Olisit antanut minun tehdä mieleni mukaan, niin aikoja sitten olisin ajanut tuon miehen ulos.

MIKKO.

Ohoh? Sinäkö olisit ajanut minut ulos? Sinä, kiisken poika? Jopa sinä sitten mies olisitkin.

JOHANNES.

Nyt herkiä, taikka minä sinulle näytän.

ANNA LIISA.

Elkää, hyvät miehet, elkää! Johannes, sinä lupasit —!

MIKKO.

Tule koettamaan, jos uskallat. Minä sinut nutistan yhdellä kertaa — ja sen teen oikein suurella halulla.

ANNA LIISA.

Ei tappelua, ei, ei! Johannes, Mikko! (hevonen pyssähtyy portaiden eteen, ääniä ja askeleita kuuluu ulkoa.) Kuulkaa — Jumalan kiitos, isä tulee.

(KORTESUO, RIIKKA ja PIRKKO tulevat kantaen juomatavaraa, sokuritoppia, ynnä muuta. PIRKKO hinaa selässään suurta jauhopussia, jonka laskea tössäyttää penkille.)

PIRKKO.

Ahhah! sanoi akka kun hautaan laskettiin.

KORTESUO.

Täällä sitä tuodaan muonaa huomiseksi.

PIRKKO.

Ja vieläpä häiksi asti. Näetkös, Anna Liisa, näin paljon vehnä jauhoja. Syntyy sinun leipoa niistä suuria rinkeliä ja jos mitä.

RIIKKA.

Se meidän olisi pitänyt tehdä jo kuuliaksiakin varten. Nyt meni vakaiset rahat leipuriin. *vakkainst W*

KORTESUO.

Luuletkos, että ne vehnä jauhot sitten ilmaiseksi tulevat? — Pitäisi kait näiden riittämän, vai mitä arvellette, miehet? Näiden juomain tarkoitan? Eipähän sitä nykyaikana enää rypittänee niinkuin ennen.

RIIKKA.

Raittiuskestithän nuo kuuluvat olevan muodissa. Ei tarjota väkijuomia minkäänlaisia.

KORTESUO.

Olkoot vaan. Viis' niistä kaikista uusista muodeista. Meillä on ja meillä tarjotaan. Muutamia rypypyjä ainakin, että vieraat tulevat iloiselle tuulelle. Pikkuinen humala — ei se haittaa.

PIRKKO.

Isä, saankos minä nyt riisua hevosen ja viedä hakaan?

KORTESUO.

Saat.

PIRKKO.

Ja saanko ajaa ensin hevosen selässä pikkusen maantiellä?

KORTESUO.

No saat, koska mielesi tekee.

PIRKKO

(kirkasee ja hyppii ilosta).

Ai, ai, kuinka hauskaa! Nyt katsokaa ikkunasta kaikki, kun minä annan ruunan mennä täyttä laukkaa. (juoksee ulos.)

RIIKKA.

Et olisi antanut. Hän ei tasaannu ikinä tällä tavoin.

KORTESUO.

No, tämän kerran, jos hän nyt saakin vielä!

RIIKKA.

Mikähän siitä työstä lopulta paneksen. Ihmistä hänestä vaan ei tule milloinkaan maailmassa.

KORTESUO.

No, miehet, mitäs te niin totisen näköisiä olette? Ettehän vaan liene täällä kinailleet taaskin?

ANNA LIISA.

Kuinkas sitten! Jumalan onni, että tulitte kotiin, isä. Ei tiedä, mitä täällä muuten olisi tapahtunutkaan.

RIIKKA.

Ettäkö yritti jo tappelua tulla?

ANNA LIISA.

Ei paljonkaan puuttunut. Minä täällä jo olin pahemmassa kuin pulassa heidän kanssaan. Niin, — ettekös ole nyt vähän hämillänne molemmat koko jutusta?

KORTESUO.

Vai tappelua hieroitte? Jopa te nyt vallan! Järkevät miehet.

ANNA LIISA.

Kuuletteko, mitä isäkin sanoo. Järkevät miehet eivät sillä tavoin menettele. Ja olettehan te järkeviä molemmat, ettekä mitään tappelua pukaria, eikös niin?

RIIKKA.

Mistä ihmeeltä teille on tullut tuo viha väliin? Neljä vuotta on Mikko ollut seutuvilta poissa, — jos jotain vanhaa rettelöä on ollutkin, niin johan sen olisi pitänyt unohtua.

MIKKO.

Ei se mitään vanhaa vihaa ole, nyt se vasta on syntynyt.

KORTESUO.

Vanhaa tai uutta, niin sopikaa pois. Suuttukaa ja leppykää, elkkääkä antako auringon laskea vihanne yli, sanoo apostoli Paavali.

JOHANNES.

Minä puolestani en riitaa halua.

KORTESUO.

Mikosta se lähtee, minä arvaan. — Kuulepas, veli hopea, sinussa taitaa olla vähän äitisi luontoa. Suo anteeksi, mutta minä tunnustan suoraan, että sitä eukkoa minä en koskaan ole oikein kärsinyt. Siellä hän muuten taaskin näkyi seisoskelevan kartanolla.

MIKKO.

Mitä pahaa hän teille on tehnyt, kosk'ette voi häntä kärsiä?

KORTESUO.

Ei mitään pahaa, eipä siltä, ei mitään pahaa.

MIKKO.

Mutta hyvää. — Niin juuri, hyvää hän teille on tehnyt, mutta siitä te ette edes tiedäkään.

KORTESUO.

Enpä tosiaan tiedä, että hyvääkään.

MIKKO.

Tahdotteko kuulla, niin kerron.

ANNA LIISA.

Mikko — tiedätkös' että täällä huomenna tanssitaankin? Vieläkö osaat? Sinähän ennen olit siinä niin mainio. Me molemmat — meidän täytyy koetella, käykö meiltä yhtä hyvin kuin silloin.

MIKKO.

Sinä tahdot —? Ymmärrätkö sinua oikein —?

ANNA LIISA.

Niin — minä tahdon taussia sinun kanssasi huomenna.

JOHANNES.

Kuinka, Anna Liisa? Äskeisen kahakan jälkeen sinä tuommoisia ehdottelet? Sitä en olisi uskonut.

ANNA LIISA.

Nehän jo sovittiin, ne äskeiset kahakat. Sovittiin ja unhotettiin. Eikös niin, Mikko? Eihän me nyt enää riidellä? Hyviä ystäviä ollaan taas.

MIKKO.

Niin sinäkö ja minä?

JOHANNES.

Teillä ei ole mitään tekemistä toistenne kanssa. Ei tarvitse olla vihassa — eikä ystävytydessä liioin.

ANNA LIISA.

Ei, ei! Sovinnossa minä vaan tarkoitinkin. Sovinnossa, niinkuin vanhat tutut ainakin. Ethän sinä sitä paheksu, Johannes? Vai kuinka?

MIKKO.

Sinä koetat mielistellä meitä molempia? Sillä et pitkälle pääse. Toista taikka toista — mutta ei molempia.

JOHANNES.

Pysy erilläsi hänestä, Anna Liisa, se on parasta.

ANNA LIISA.

Huomenna vähän pyörähyttelen hänen kanssaan. Ei se ole sen vaarallisempaa. Hän lupaa sitten olla ihmisiksi koko illan.

MIKKO.

Ahaa — minä huomaan! Se oli vaan koukku. Kas, kuinka osasi olla viisas. Mutta narraa sinä muita, elä minua. En ole minä niitä miehiä, joita nenästä vedetään. Ja tästä muuten teen nyt lopun. Ei auta muu kuin suora puhe.

ANNA LIISA.

Mikko, ei vielä! Ei vielä — ylihuomenna vasta!

MIKKO.

Sitä ei jätetä ylihuomiseen. Nyt se on tapahtuva.

ANNA LIISA.

Mikko!

JOHANNES.

Mikä sinun on, Anna Liisa? Mitä sinä pelkää?

ANNA LIISA.

En mitään — en mitään. Ole minulle tukena, Johannes. Nyt se tulee —

KORTESUO.

Minä en tästä, perhana ollen, ymmärrä, en hölyn pölyä. Mistä sinä teet lopun? Ja mistä sinä puhut suoraan? Onko jotain salattu minulta, niin ilmoita, ja ilmoita heti.

ANNA LIISA.

Elä anna hänen puhua, Johannes, elä anna hänen puhua. Koeta tukkia hänen suunsa.

JOHANNES.

Mitä varten —? Selitä!

MIKKO.

Asian laita on semmoinen, isäntä, että Anna Liisa oli minun morsiameni noin neljä vuotta sitten. Minä tulín häntä nyt hakemaan. Mutta tuo tuolla on sillä aikaa sotkenut meidän välimme.

KORTESUO.

Anna Liisa sinun morsiamesi? Sen sinä valehtelet.

RIIKKA.

Herra tule ja siunaa! Kaikkea minun pitää kuulakin. Anna Liisa, joka silloin oli vasta viidentoista vanha. Elä usko, Johannes, semmoisia. Ei ne ole kuin joutavia lörpötyksiä. Minä takaan, ettei niissä ole mitään perää. Sen olisi kyllä huomanneet muutkin, jos heidän välillään jotain sen tapaista olisi ollut.

MIKKO.

Ettepäs huomanneet. Me osasimme sen niin hyvin peittää, ettei ollut kellään ei aavistustakaan.

KORTESUO.

Herkjä Mikko hyvällä, taikka minä suutun. Minunko tyttäreni olisi ollut salaisissa suhteissa rengin

kanssa? Hyi, häpeä! Häpeä semmoisia valheita levi-
tellessäsi. Ja olisi se sitten jostakusta muusta tyttöhäi-
lökästä. Mutta Anna Liisasta, jonka kaikki ihmiset
tietävät ja tuntevat vakavimmaksi ja siivommaksi ty-
töksi koko tällä paikkakunnalla. Että sinä ilkiätkin!
Häpeä vähän, sanon vielä kerran.

MIKKO.

Kysykää Anna Liisalta olenko puhunut totta vai
valhetta.

RIIKKA.

Etkö sinä saa suutasi auki, tyttö? Tuolla tavalla
annat itseäsi herjata.

KORTESUO.

Puolusta itseäsi, Anna Liisa.

JOHANNES.

Sano, että hän valehtelee, ja minä uskon sinua.

ANNA LIISA.

Voi, hyvä Jumala!

JOHANNES.

Rohkeutta vaan. Elä pelkää, ei sinulla ole tässä
mitään hätää. Luota meihin.

KORTESUO.

Ihme paikka! Vastaahan toki! Kenen morsian
olet, Johanneksenko vai hänen tuolla?

ANNA LIISA.

Johanneksen. En ole koskaan pitänyt kenestäkään muusta. Silloin olin vaan lapsi — ymmärtämätön lapsi — vasta viisitoista vuotias.

RIIKKA.

Siinä sen nyt kuulette.

ANNA LIISA.

Elä hylkää minua, Johannes. Voi, elä hylkää!

JOHANNES.

Ole rauhassa, kun sinulla ei ole mitään omalla tunnollasi.

KORTESUO.

Minä otin sinut vastaan täällä, Mikko, niinkuin vanhan tuttavain ainakin, ja entisen palvelijan. Mutta tänlaisia juonia kun rupeat pitämään, täytyy minun kieltää sinulta taloni. Sillä minä en niitä siedä semmoisia.

MIKKO.

Anna Liisa — jatkatko sinä, vai onko minun vuoroni puhua? Vielä voit antaa asialle toisen käänteen, jos tahdot. Se on omassa vallassasi.

RIIKKA.

Mitä, herran nimessä, ne tarkoittavat nuo uhkaukset? Et suinkaan sinä häntä väkisen saa, sen mah-tanet toki käsittää.

MIKKO.

Minä en luovu Anna Liisasta. Minä en anna häntä toiselle, sillä hän on niin hyvä kuin minun vaimoni — jos kohta ei olekaan vielä papin edessä seisottu.

JOHANNES.

Hänen vaimonsa? Anna Liisa — onko se totta? Sano pian!

RIIKKA.

Sinä hävytön mies!

KORTESUO.

Ota takaisin nuo sanat heti paikalla. Taikka tässä ei kunnian kukko laula. Ota takaisin nuo sanat, kuuletko sinä? Ja sitten polville! Maahan tuohon pyytämään anteeksi, Anna Liisalta ensin, sitten meiltä — muuten — muuten —

MIKKO.

Joko nyt taivut, Anna Liisa? Vai ilmoitanko kaikki?

ANNA LIISA.

Peto! Tapa minut yksin tein!

MIKKO.

Eikö vieläkään? Näinkö sinulla on kova luonto? Sitten ei auta muu kuin lyödä viimeinen valtti pöytään. Mutta syytäkin itseäsi! (mence ovelle.)

ANNA LIISA.

Mitä aijot —?

MIKKO

(aukaisee oven huutaa ulos).

Äiti — sisään!

RIIKKA.

Hussoko? Häntä täällä vielä tarvittiin! Kuuluttaa ympäri kylän kaikki, mitä tapahtuu ja lisää kanssa.

ANNA LIISA.

Nyt se on lopussa, Johannes.

JOHANNES.

Mikä on lopussa?

ANNA LIISA.

Kaikki, kaikki!

JOHANNES.

Sinä et vastannut minulle. Oliko totta, mitä hän äsken sanoi?

ANNA LIISA.

Voi, että maa minut nielisi!

JOHANNES.

Anna Liisa — vastaa, taikka minä tulen hulluksi.

MIKKO

(puhuu ulos).

Sisään, sisään!

HUSO

(tulee sisään).

Tulenhan minä, kun joudun. Joko täällä sitten ollaan selvillä?

Mikko.

Ei vielä. Mutta kohta. Saatte kertoa nyt, mitä tiedätte.

Husso.

Siihenkö sitä tultiin kumminkin? Enkö minä jo sanonut. Ei se anna hevillä perään.

Kortesuo.

Hussolla ei minun tietääkseni ole täällä mitään tekemistä. Ja minä puolestani näkisin kernaammin, että hän menisi tiehensä.

Husso.

Sinä nyt kuulit, Mikko. Näin he meitä kohtelevat. Näin he ovat minua koko ajan kohdelleet. Ei sisään käsketä, ei istumaan pyydetä. Semmoinen on kiitos siitä, että olen heidän tyttärensä pelastanut häpeästä ja kuritushuoneesta.

Riikka.

Hyvä Jumala — ovatko he menettäneet järkensä, nuo molemmat!

Kortesuo.

Punnitse sanojasi, eukko. Tämä juttu ei lopu tähän, sen lupaan.

Riikka.

He ovat panneet tuumansa tukkoon, äiti ja poika! No, ei kiitetä! Antaapas olla, mitä tästä vielä tulee.

Kortesuo.

Tämä juttu ei lopu tähän. Minä vedän heidät edesvastaukseen!

HUSO.

Vie oikeuteen, jos uskallat! Minä pysyn puheesani. Sanon siellä niinkuin täälläkin, että Hämeenlinnassa istuisi tyttösi huomenna tänäpäivänä ilman minua, niin totta kuin minä tässä seison. Minua juuri — minua, eukko pahaa, hän saa kiittää siitä, että on vapaalla jalalla. Ja millä hän on minulle sen palkinnut? Ei millään — ei kerrassa millään! Joskus on jonkun vaaterepaleen antanut, siinä kaikki. Uskokaa jos tahdotte, mutta niin on asiat!

KORTESUO.

Sinä olet pelotellut häntä tuolla konnan koukulla ja kiskonut häneltä lahjoja? Hyvä että tuli tiedokseni —

HUSO.

Jonkun vaaterepaleen, niinkuin sanoin, ei mitään muuta. Ja näin kauvan, neljä vuotta minä yhtäkaikki olen pitänyt sitä salassa, en henkeä ole vetänyt koko jutusta yhdellekään ihmiselle. Anna Liisa on saanut käydä kunniallisesta talontyttärestä, eikä hän ole tietävinäänkään, vaikka lapsi, jonka hän hengiltä otti, makaa kuusen alla metsässä, vähän matkaa täältä.

RIIKKA.

Tuommoisia hän uskaltaa sanoa meille vasten silmiä! Ajakaa hänet ulos michet! Tarttukaa käsikynkistä kiinni ja viekää pellolle, mokoma heittiö.

MIKKO.

Ei, niinkauvan kuin minä olen tässä.

HUSSO.

Ajakaahan minut vaan ulos, ajakaahan! Silloin menen suoraa päätä vallesmanniin ja ilmoitan hänelle paikan. Kaivettakoon ruumis ylös, niin nähdään, olenko valehdellut.

RIIKKA.

Jos sieltä lapsen ruumis löytyykin, niin on se jonkun muun, ei Anna Liisan.

HUSSO.

Siitä vallesmanni ja korkea oikeus kyllä ottaa selvän, ellei Anna Liisa hyvällä tunnusta. Mutta eipä hän kykene tässäkään väittämään vastaan. Siinä seisoo vaan kuin tuomittu. Niin, olisit uskonut minua ja pysynyt kiinni Mikossa, ettet olisi ruvennut riiailemaan toisten kanssa, niin et olisi tähän pulaan joutunut. Ei milloinkaan maailmassa olisi mitään tullut ilmi.

JOHANNES.

Sinä kuulet, mistä he sinua syyttävät, etkä virka sanaakaan. Eihän siinä ole mitään perää — ei pienintä alkuakaan, eihän ole?

MIKKO.

Nyt tiedätte, kuinka asian laita on. Antakaa Anna Liisa suosiolla minulle, isäntä. Ei siinä muu tule neuvoksi kumminkaan. Silloin kaikki vielä voi kääntyä hyvin päin.

ANNA LIISA.

Hänelle? Ei ikinä! Ennen vaikka mitä —

RIIKKA.

Mitä sinä sanoit, Anna Liisa? Puhu kovempaa, että muutkin kuulevat. Elä pelkää, lapsi kulta, elä ensinkään pelkää. Ei noita valheita hullukaan usko.

KORTESUO.

Sinä olet viaton, Anna Liisa, minä tiedän, että sinä olet viaton. Tahdon vaan kuulla sen omasta suustasi, ennenkuin toimitan heille ansaitun rangaistuksen. Sinä olet aivan viaton, eikö niin?

JOHANNES.

Vastaa, Jumalan tähden, vastaa!

RIIKKA

Mitä tuota kysyykään. Kiusaatte häntä vaan suotta. Puolipörryksissä on raukka muutenkin, näetehän sen.

KORTESUO.

Vaiti, ja anna minun puhua. Rohkaise mieltäsi, Anna Liisa, ei saa noin hämmentyä. Tulet sinä vielä oikeuden edessäkin vastaamaan puolestasi, saatikka nyt tässä.

ANNA LIISA.

Voi, armollinen Jumala!

KORTESUO.

Onhan se pelkkää valhetta kaikkityyni, alusta loppuun? Sano vaan: on, en sinulta sen pitempiä selityksiä pyydä.

RIIKKA.

Hyvä, rakas lapsi, etkö sinä kuule, mitä isä pyytää. »On valhetta» — ne sanat kun vaan saisit esille.

JOHANNES

(raskaasti).

Hän ei saa niitä sanotuksi!

KORTESUO.

Anna Liisa, mitä tämä on? Etkö kuule, vai etkö tajua?

ANNA LIISA.

Isä — anteeksi isä!

KORTESUO.

Sinua ei syyttömästi tuomita, ole ihan huoleti. Ja edesvastaukseen he tulevat.

ANNA LIISA

(vaipuu polvilleen).

Äiti — isä — Johannes armahtakaa!

KORTESUO.

Armahtakaa? Mitä armahtakaa? Jos sinä kerran olet syytön, niin — (vaipuu vavisten penkille), mitäs minä ajattelinkaan sanoa? Riikka — onhan hän syytön?

RIIKKA.

Herra Jumala — elä sitä epäile!

KORTESUO.

Tule tänne, lapseni, tänne! Elä ole siellä maassa. Ei se ole sinun paikkasi. Et sinä ole semmoisia teh-

nyt. Meidän, vanhempiesi silmien alla sinä olet elänyt. Tule tänne, tule! Elä pelkää noita. Minä ajan heidät pois. (nousee.) Valehtelijat, roistot, ulos! Tuolla ovi, ulos molemmat!

ANNA LIISA.

Isä, isä — antakaa heidän olla. Ei he ole valehdelleet. Se on kaikki totta.

KORTESUO.

Totta? Mikä?

ANNA LIISA.

Kaikki on totta, mitä he tässä ovat kertoneet.

RIIKKA.

Sekinkö, että — että olet tappanut lapsesi?

ANNA LIISA.

Niin, niin! Sekin on totta. Tehkää minulle nyt mitä tahdotte.

RIIKKA.

Herra hyvästi siunaa ja varjele!

JOHANNES.

Sinä? Sinä Anna Liisa?

KORTESUO.

Kuinka hän sanoi? Minä varmaan olen sekaisin päästäni. Mitä hän puhui? Sanoiko, että on — että hän on murhannut lapsensa?

ANNA LIISA.

Isä —! kuulkaa minua, isä —.

KORTESUO.

Murhannut lapsensa? — Murhannut! Ja kaikki nämä vuodet teeskennellyt edessäni. Pettänyt minut, pettänyt meidät kaikki, Käärme! (hapuilee kirvestä penkiltä.)

ANNA LIISA.

Äiti -- äiti!

KORTESUO.

Käärme, minä tapan sinut!

RIIKKA.

Isä —! Jumalan tähden, miehet, auttakaa!

MIKKO.

No noh! Hillitkääpä mieltänne, isäntä! Kirves tänne!

KORTESUO.

Minä tapan sinutkin. Molemmat minä tapan.

RIIKKA

(tarttuu Anna Liisaan).

Pois, onneton, pois, siksi kuin hänen vihansa lauhtuu. Pois, pois! (vie hänet ulos.)

MIKKO

(vääntää kirveen hänen käsistään ja viskaa sen lattiaan).

Te ette tapa Anna Liisaa, ettekä minua liioin. Asia ei sillä parane.

KORTESUO

(putoo penkille istumaan).

JOHANNES.

Ei parane enää millään. Kaikki on lopussa!

Esirippu alas.

KOLMAS NÄYTÖS.

(Sama tupa. RIIKKA seisoo ikkunassa oikeaan ja tähystelee ulos.)

RIIKKA.

Niin istuu kuin kuvapatsas. Ei niin että kättä liikuttaisi.

KORTESUO

(tulee sisään).

Lähetin hakemaan sekä Johannesta että Mikkoa. Jotain selvyyttä tästä pitää tuleman, illalla kun jäi kaikki kesken.

RIIKKA.

Anna Liisa vaan ei paikaltaan hievahda. Koko yön hän nyt on istunut tuolla rannalla yhtämittaa.

KORTESUO.

Hae hänet sisään sieltä.

RIIKKA.

Voi, kun olen käynyt houkuttelemassa monet kerat, mutta enhän tuota saa tulemaan.

KORTESUO.

Mitä hän sanoo?

RIIKKA.

Ei mitään. Katsoa tuijottaa vaan eteensä silmät levällään eikä tajua, vaikka hänelle mitä puhelisi. Jotain hän siellä hautoo mielessään.

KORTESUO.

Mitä se olisi?

RIIKKA.

Kun ei vaan hyppäisi järveen lopulta. Sitä tässä olen seisonut ja vahtinut kaiken aikaa eilisestä saakka, niin etten ole silmiäni ummistanut.

KORTESUO.

Se se vielä puuttuisi! Itsemurhan kun tekisi, onneton, kaiken muun hyvän lisäksi.

RIIKKA.

Sinäkin hänet säikkytit niin pahasti illalla. Miltä-hän sinusta tuntuu, jos tyttö raukka vielä mence sekaisin päästään.

KORTESUO.

Kas niin! Minunko syykseni se nyt käännetään kaikki?

RIIKKA.

Eipä niin sinunkaan syyksesi. Mutta olisit sinä saanut häntä hiukan ihmisiksi kohdella yhtäkaikki. Oma lapsesi hän kumminkin on.

KORTESUO.

Sen vuoksihan minun juuri tulee häntä kurittaa. Mitä välittäisin minä hänen rikoksestaan, jos hän olisi ventovieras? Mitä jo vaan!

RIIKKA.

On hän, poloinen, mahtanut kärsiä tarpeeksi asti näinä vuosina. Ei siinä sinun kuritustasi enää kaivata.

KORTESUO.

Hänkö kärsiä? Kyllä kai! Olisiko hän silloin sitä niin salannut ja peiteltyt. Ja niin teeskennellyt? Saakeli soikoon, kun sitä ajattelen —!

RIIKKA.

Sinä et, ukko parka, niitä asioita ymmärrä.

KORTESUO.

Ymmärrätkö sinä muka sitten paremmin? Sano!

RIIKKA.

Luulenpa melkein.

KORTESUO.

Sinä ehkä tiesit asiasta? Hän varmaankin oli sinulle kertonut? Minua vaan vedettiin nenästä yksissä tuumin. Tunnustapa — tunnusta heti — taikka minä —!

RIIKKA.

No niin! Alahan nyt pauhata taas. Niinkuin ei tässä olisi ikävää mieltä yltäkyllin jo muutenkin.

KORTESUO.

Etkös tiennyt siitä? Sano!

RIIKKA.

Enkä tiennyt, kah! En tiennyt enempää kuin sinäkään. Eläkä tuossa nyt intoile turhanpäin.

KORTESUO.

Mutta äitinä sinun olisi pitänyt tietää, millä jäljellä tyttäresi oli.

RIIKKA.

Mistäpä minä osasin semmoista ajatellakaan.

KORTESUO.

Huomaahan sitä, kun kerran on silmät päässä.

RIIKKA.

Etpä tuota huomannut sinäkään. Yhden verran hän oli sinun nähtävissäsi kuin minunkin.

KORTESUO.

Mutta sinun asiasi oli pitää huolta työstä eikä minun. Ymmärrätkös?

RIIKKA.

Ymmärrän, ymmärrän! Ja lopeta nyt, hyvä ihminen. Ellet herkiä kiukkuilemasta, niin ei tule parempaa selvyyttä nyt kuin eilenkään, sen minä sanon. Suotta vaan laitoit hakemaan Johannesta ja Mikkoa.

KORTESUO.

Kuka tässä kiukkuilee, sinä vai minä?

RIIKKA.

Ei riidellä. Asia ei sillä parane kumminkaan.

KORTESUO.

Millä se sitten paranee? Jos tiedät, niin sano.

RIIKKA.

Vaiti nyt! Täällä tulee Johannes.

JOHANNES

(tulee).

Mitäs tänne kuuluu?

RIIKKA.

Huonoa vaan, mitäs muuta. Ukko tuossa riitelee ja Anna Liisa — (pyyhkii kyyneleitään) taitaa olla ihan mennyttä kalua.

JOHANNES.

Hän näkyi istuvan rannalla. Ei älyynyt minua, vaikka kuljin siitä ohitse.

RIIKKA.

Eihän se, poloinen, näe eikä kuule enää mitään. (itkee ja tähystelee ulos.)

KORTESUO.

Kuinkas nyt teemme, Johannes? Sinä, tietystikin, tahdot purkaa Anna Liisan kanssa?

JOHANNES

(painuneella mielellä).

Eihän siinä ole muu edessä. Hän ei ole se ihminen, jona häntä pidin.

KORTESUO.

Niin, niin! Hän tekeytyi toiseksi, kuin mitä hän oli. Petti meidät kaikki.

JOHANNES.

Senpä vuoksi juuri — senpä vuoksi tämä isku oli niin kova — kun uskoi hänen olevan parhaimman kai-kista. Ja nyt yht'äkkiä tulee tietämään, että onkin ihan

päinvastoin. Että hän on huonoin ja että pahin tyttö-
häiläkkä on kuin enkeli hänen rinnallaan. Se se
tahtoi viedä minulta aivan järjen eilen illalla. Enkä
tiedä, olenko vieläkään täydessä tolkussani. Tuolla
olen kävellyt metsässä kaiken yötä, pieksänyt puita ja
pieksänyt maata, jos kuka olisi nähnyt, niin hulluksi
varmaan olisi luullut.

KORTESUO.

Onhan se koskenut sinuunkin, kyllä sen ymmär-
rän. Vaikka — toiselta puolen — mikäs sinulla sen-
tään on hätänä. Pääsethän sinä hänestä erillesi, saat
toisen ja paremman sijaan —

JOHANNES.

En rupea minä niihin puuhiin enää tuon koomin.
Tästä ensimmäisestä yrityksestä sain jo kylläni.

KORTESUO.

Rupeat hyvinkin. Annahan olla kun vähän aikaa
kuluu, että tämä alkaa haihtua mielestäsi.

JOHANNES.

Ei se ikinä haihdu.

KORTESUO.

Niin sinä nyt luulet, mutta kyllä minä tiedän.
Ei, sanon vieläkin, ei sinulla ole hätää. Toista meidän,
vanhuksien, jotka tähän saakka olemme eläneet rehel-
lisinä ja kunniallisina ihmisinä, emmekä suinkaan ole
kenellekään vääryyttä tehneet. Ja nyt loppu ijällä
saamme tämmöisen häpeän — arvaapas, miltä se tuntuu.

JOHANNES.

Niin, mutta syyttömähän te olette, sen jokainen tietää, joka teidät tuntee.

KORTESUO.

Syyttömät olemme, sen uskallan sanoa Jumalankin edessä. Emme me kumpikaan ole häntä semmoiseen opettaneet. Mutta mitä se auttaa. Maailma tuomitsee, tapansa mukaan, ei se siihen katso.

JOHANNES.

Mutta tarvitseeko maailman tätä tietää? Eihän se asiaa enää paranna kumminkaan.

RIIKKA.

Voi, jospa sen saisikin vielä siihen painumaan. Että pelastuisi tuo onneton vankilasta edes.

JOHANNES.

Minun kauttani ei mitään tule ilmi. Siihen saatte luottaa.

KORTESUO.

Kiitos siitä lupauksesta! Minä tiedän, että sinä pidät sanasi.

RIIKKA

Mutta kuinkas tehdään tänäpäivänä?

KORTESUO.

Niin, sitä vastenhan minä oikeastaan lähetin sinua hakemaan. Meidän pitäisi kait mennä estämään kuulutuksia?

JOHANNES.

Emme me nyt jaksa, isäntä. Antaa kuuluttaa. Puretaan sitten jäljestäpäin kaikessa hiljaisuudessa.

RIIKKA.

Entäs kun tänne tulee vieraita?

JOHANNES.

Tulkoon. Emme ilmoita vielä mitään. Siitä vaan nousisi turhaa hölyä. Kyseltäisiin, ihmeteltäisiin — ja juoruttaisiin loppumattomiin.

KORTESUO.

Ja mitäpä ihmiset sillä tiedolla tekevät. Ennättävät he sen kuulla sittenkin.

RIIKKA.

Ehkei sentään niin pahasti käy kuin miltä ensin näytti. Koska nyt Johanneskin meitä näin auttaa.

KORTESUO.

Kun tulisi se Mikko, että saisimme tuumata hänenkin kanssaan.

JOHANNES.

Mikkoako odotatte? Sitten lähdän minä pois.

KORTESUO.

Elä lähde! Täytyyhän sinun olla täällä, kun vieraat tulevat, ettei mitään epäluuloa herää.

JOHANNES.

Minä en siedä nähdä sitä miestä. Vihani rupeaa kiehumaan, kun vaan ajattelenkin häntä.

KORTESUO.

Jospa nyt kumminkin tekisit meille sen hyvän työn, Johannes. Että yhden päivän vielä olisit saman katon alla hänen kanssaan.

JOHANNES.

Ja kuuntelisin hänen ilkkumisiaan? Katselisin hänen voitonriemuun? En, vaikka mikä olkoon! Elkää pyytäkökään.

RIIKKA.

Olkaas nyt —! Hän nousi ylös —. Pian, pian — hän menee järvelle päin. Nyt olemme hukassa! (juoksee ulos.)

JOHANNES.

Anna Liisa —?

KORTESUO.

Hän hukuttaa itsensä! Herra armahtakoon! — Voi — jalkani hervahtuivat —! (tahtoi siirtää ulos, vaan ei kykene, hervahtaa alas polvilleen.)

JOHANNES.

Elkää hätäilkö. Minä juoksen avuksi. (juoksee ulos.)

KORTESUO.

Juokse, — juokse kiiruusti! — Ennättävätkö he? (menee ikkunaan, pui nyrkkiä.) Anna Liisa! Koetapas! Veneellä hän aikoo päästä syvemmälle. — Juoskaa — ottakaa toinen vene! — No niin, niin! Hyvin käy, Jumalan kiitos.

(MIKKO tulee.)

KORTESUO

(yhä ikkunassa).

Jumalan kiitos, he saivat hänet kiinni. Ei hätää enää! — (kääntyy.) Mikko, johan sinä olet täällä.

MIKKO.

Te laitoitte minua hakemaan?

KORTESUO.

Laitoinhan minä. Minä, näes, ajattelin kysyä sinulta, vieläkö pysyt eilisessä puheessasi? Että tahdot Anna Liisan vaimoksesi?

MIKKO.

Tietysti. En suinkaan minä nyt tällä välin ole mieltäni muuttanut, kun sitä en kerran neljässä vuodessa ehtinyt tehdä.

KORTESUO.

Niinpä sinä nyt saat hänet.

MIKKO.

No, joko viimeinkin!

KORTESUO.

Emme pane enää vastaan, ei Johannes enemmän kuin minäkään. Heti kun entinen kuulutus on purettu, saat mennä hänen kanssaan pappilaan. Koetetaan pitää koko tuo onneton juttu salassa edeskinpäin, jos mahdollista. Johanneskin lupasi olla siitä puhumatta.

MIKKO.

Kas niin! No sittenhän on kaikki hyvin. Kävi juuri niinkuin minä sanoin. Olisitte vaan heti uskonet

minua, niin vähemmällä ikävällä olisi päästy. Mutta kaks' niistä! Pian ne unohtuvat, eikös niin?

KORTESUO.

En luule, että unohtuvat. Hautaan tämä kolahdus minut vie, en minä tästä enää toinnu, sen saatte nähdä. Kuinka sitä tänlaisessa alituiseissa pelossa jaksaisi elää?

MIKKO.

Mitäs pelättävää teillä on? Johannes jos löpötelisikin, niin kuka uskoo semmoisia juttuja? Ja millä hän ne näyttää toteen? Ei hänen ole hyvä mennä niitä levittelemään. Selitetään, että hän vaan vihasta, kun Anna Liisa antoi rukkaset.

KORTESUO.

Se tietopa kumminkin painaa. Enhän minä tästä puolin enää voi ihmisiä silmiin katsoa.

MIKKO.

Joutavia! Tapahtunut, mik' on tapahtunut, mitä sillä mieltänsä rasittaa. Ei se mihinkään hyödytä.

KORTESUO.

Kun pääsisi edes tämän päivän ohi.

MIKKO.

Miksi juuri tämän päivän? Niin — heitähän kuulutetaan ja tänne on käsketty vieraita! (viheltää.) Kuinkas siitä pulasta päästään?

KORTESUO.

Ajateltiin, ettei virketä purkauksesta vielä mitään. Otetaan vieraat vastaan ja ollaan niinkuin ei mitään olisi tapahtunut. Päästäisiin sillä tavoin vähemmällä hälinällä.

MIKKO.

Helkkaria! Sehän on kaikkian parasta! Me vietämme kihlajaisia, Anna Liisa ja minä, mutta sen pidämme omina tietoinamme. Emme henkeä vedä muille koko asiasta. Uskokoot he vaan olevansa kuuliaisissa ja pitäkööt Johannesta sulhasena. Tuusan jevlar! Syn-
tyy heidän kanssaan kujeilla tänä iltana.

KORTESUO.

Mitä kujeilla? Siihen tässä vielä olisi halua. — Tuoltapa ne tulevat.

(RIIKKA ja JOHANNES tuovat ANNA LIISAA väkisin sisään.)

ANNA LIISA.

Antakaa minun olla! Antakaa — minä en tahdo tulla sisään.

RIIKKA.

Sinun täytyy. Me emme jätä sinua enää sinne yksin.

ANNA LIISA.

Miksi ette antanut minun mennä? Nyt olisin saanut hänet syliini. Hän oli siellä kaukana järvellä ja itki — itki aivan kuin silloinkin.

KORTESUO.

Kuka oli järvellä? Kuka itki?

ANNA LIISA.

Lapseni. Oma, pieni lapseni. Siellä hän itkee vielä nytkin. Päästäkää, antakaa minun mennä hänen luokseen.

RIIKKA.

Hyvä lapsi — usko minua, ei hän siellä ollut. Heikkoudesta vaan tuli semmoinen kuva silmiisi, kun siellä syömättä olit valvonut koko yön. Harhanaäky, ei muuta mitään.

ANNA LIISA.

Minä näin hänet niin selvään, mutta hän katosi veden alle, kun te tulitte. Miksi ette antanut minun mennä. Mitä estitte minua?

RIIKKA.

Kun sinä olisit heittäytynyt järveen, poloinen.

ANNA LIISA.

Niin järveen, lapseni luokse järveen! Eikö minulle sitäkään iloa sallita! (itkee hiljaa.)

KORTESUO.

Tyttö, tyttö! Sen surunko meille vielä tekisit.

ANNA LIISA.

Minä tahtoisin kuolla. Antakaa minun kuolla. Antakaa minun päästä sinne, missä lapsikin on.

RIIKKA.

Ethän sinä lapsesi luokse pääsisi sillä tavalla.

KORTESUO.

Heitä nuo tuommoiset tuumat pois mielestäsi, Anna Liisa. Täällä alkaa kaikki kääntyä hyvin päin. Ei sinun tarvitse pelätä enää mitään, ei vankeutta eikä muita. Saat olla ja elää ihan rauhassa.

MIKKO.

Et sinä jouda kuolemaan, Anna Liisa. Hui, hai — et ensinkään kuolemaan. Nyt hän meille vasta elämä alkaakin. Sinulle ja minulle. Tokko sinä vielä tiedät-kään, että meille tänään tulee kihlajaiset?

ANNA LIISA.

Enkö olisi päässyt lapseni luokse? Mitä, äiti?

MIKKO.

Et! Et varmaankaan.

ANNA LIISA.

Mutta lepoon olisin kumminkin tullut. Siellä makaisin rauhassa järven pohjassa. Kaikki olisi lopussa. Kaikki tuskat ja vaivat. En tietäisi mitään enää.

RIIKKA.

Entä minkälaiseen tilaan olisit joutunut tulevassa elämässä? Herra varjele — etkö sinä sitä ollenkaan ajattele, lapsi kulta?

ANNA LIISA.

Niin tulevassako elämässä? En tiedä —. Mutta pois täältä! Pois, pois! Täällä olen tehnyt vaan syntiä. Olen häväissyt itseni ja muut. Eikä minulla ole täällä

enää jalan sijaa. Kaikki hylkäävät, kaikki vihaavat. Minä olen kuin kuivettunut oksa puussa, tai rikkaruoho pellossa. Ei minusta ole iloa eikä hyötyä kenellekään. Voi, äiti, voi että estitte minua hukkumasta. Nyt olisi kaikki ohi, ja te olisitte minusta päässeet.

KORTESUO.

Elä, elä puhu semmoisia. Ei sinua kukaan vihaa. Ei tarvitse koko asiasta puhuakaan tuon koomin, kun vaan lupaat, ettet mene järveen etkä muulla tavalla lopeta itseäsi.

MIKKO.

Ilon päiviä me vielä vietämme yhdessä, Anna Liisa — semmoisia, ettei niitä monella olekaan. Minä kun vien sinut vihille ja pidän oikein hyvänä, niin takaan, että kuoleman hälu mielestä pakenee.

ANNA LIISA.

Ei se pakene. Äiti, päästäkää minut pois, päästäkää. En minä saata elää. Jos ihmiset antavatkin anteeksi, niin ei anna Jumala.

RIIKKA.

Antaa! Ole varma siitä, että antaa. Vielähän sinä elät armon ajassa.

ANNA LIISA.

Mitä hän sitten minulta vaatii? Olen itkenyt ja rukoillut, olen madellut hänen jalkojensa juuressa. Mutta yhtä ankara hän on vihassaan. Mitä pitää minun tehdä, että syntini poistettaisiin? Sanokaa äiti.

RIIKKA.

Rukoile, että Jumalan pyhä henki valaisee mieltäsi. En minä osaa sinua neuvoa, lapsi raukka.

ANNA LIISA

(hiljaa ja harvaan; katsoo ylöspäin).

Jumalan pyhä henki?

KORTESUO.

Se ei suinkaan käske sinua itsemurhaa tekemään.

ANNA LIISA.

Ei, ei! Ei käskekään. — Äiti, nyt lankesi tivaan valo sieluuni! Nyt tiedän, mitä minun tulee tehdä, että saan armoa ja anteeksi antamista.

RIIKKA.

Jumalan kiitos! Hän rauhoittuu.

ANNA LIISA.

Niin, Jumalalle kiitos ja kunnia. Ja kiitos teille, äiti ja Johannes, siitä, että estitte minua uudesta synnistä. Nyt tahdon elää: minä olen löytänyt Jumalan. Kuulen hänen äänensä sielussani.

KORTESUO.

Kaikki hyvin! Ei tarvitse meidän pelätä enää. Mutta nyt sinä saat mennä aittaan pukeutumaan, Anna Liisa. Kirkonmeno loppuu tuossa paikassa ja silloin ovat vieraat täällä.

RIIKKA.

Pane parhain juhlapuku päällesi.

ANNA LIISA.

Kyllä, äiti! Parhaimman juhlapuvun otan ylleni! Voi, kuinka nyt elämä on autuasta. Ja näin äkkiä se muuttui! Tuli aivan kuin päivän nousu idästä.

KORTESUO.

Niin, niin! Mutta mene nyt, että ehdit valmiiksi.

MIKKO.

Yksi sana, Anna Liisa, ennenkuin lähdet. — Ethän sinä minua enää vihaa, niinkuin eilen väitit?

ANNA LIISA.

En. En sinua vihaa, Mikko. En sinua, enkä ketään.

MIKKO.

Kuulittekos —? Mitä sanoin minä?

KORTESUO.

Elä viivyttelä enää, Anna Liisa, vaan mene ja tule pian takaisin, juhlapuvussa ja iloisella mielellä.

ANNA LIISA.

Niin tulenkin, isä. Juhlapuvussa ja iloisella mielellä. Hyvästi siksi! (menee.)

RIIKKA.

Minäkin menen samalla ottamaan toiset vaatteet. (menee.)

MIKKO.

Hyvästi, hyvästi! Elä ole kauvan poissa. — Hän oli jo kuin toinen ihminen. Näittekö kuinka hänen silmänsä loistivat?

JOHANNES.

Niin — ei häntä suinkaan enää suru painanut.

MIKKO.

Ennenkuin päivä on lopussa, saan minä hänestä viimeisetkin huolet haihtumaan. Uskotteko sen?

JOHANNES

(katkerasti).

Paljon mahdollista. Eihän tässä enää tiedä, mitä odottaa.

MIKKO.

Sinä Johannes, taidat olla minulle vielä nyreissäsi eilisestä? Elä viitsi! Ei minullakaan enää ole mitään sinua vastaan, kun kerran sain omani takaisin. Mutta Anna Liisasta en olisi luopunut, en millään mahdilla.

JOHANNES.

Sen kyllä osoitit.

MIKKO.

Niin, niin! Te minut pakotitte menemään vähän liian pitkälle. Mutta ei se mitään. Annetaan niiden unehtua ja painua. Ollaan iloisia kaikin miehissä tänä iltana.

HUSSO

(tulee sisään).

Onko se totta, mitä Riikka suihkasi minulle korvaan sivumennessään?

MIKKO.

Ettäkö täällä on sulhasia vaihdettu? Totta on.

HUSSO.

No, herra tule ja puserra! Ettäkö sinä sitten tulet Kortesuon vävyksi? Siunaa ja varjele. Kuka olisi sitä uskonut ennen aikaan, kun piennä poikana sait juosta täällä palasta pyytämässä. Ja pellolle kyörättiin monet kerrat! Mutta nyt paisuukin kulkupojasta isäntä taloon. Siunaa ja varjele, mä vieläkin sanon! Että minun kumminkin piti tämä ilopäivä nähdä. Oikeinko nämä mielisuosiolla antoivat sinulle tyttärensä?

MIKKO.

Oikein ne antoivat mielisuosiolla.

HUSSO.

Vai niin! Vai mielisuosiolla antoivat. No pitääpä minunkin kiittää. (tulee Kortesuon luokse ja kättelee häntä. Suurkiitosta, isäntä, kost' Jumala! Nyt saatte haukkua minua tästä puolin niin paljon kuin ikinä haluatte, en ole siitä millänikään. En virka en halaistua sanaa. Vähät minusta, ijän lopusta, kunhan vaan pojalleni hyvin käy.

MIKKO.

No, no, en minä anna äitiäkään pahoin kohdella.

KORTESUO.

Enkä minä sitä teekään. Muistathan vaan, ett'et vielä hiisku tästä kenellekään mitään.

HUSSO.

En hiisku, en. Mitä minä siitä ennen ajojaan. (katselee Mikkoa loistavin silmin.) Mutta mahtaa se Mikkokin

nyt olla mielissään! Herra tule ja puserra! Ja mitä se nyt sanoo, Johannes?

JOHANNES.

Ei mitään. Vapaehtoisesti olen luopunut.

HUSSO.

Vapaehtoisesti? Vai vapaehtoisesti! Tokkopa sentään niin vapaehtoisestikaan? En usko.

JOHANNES.

Uskot tai' et. Se on minulle se ja sama.

KORTESUO.

Elkää alkako vaan riitaa hyvät ihmiset.

HUSSO.

Ei suinkaan, ei millään tavalla. Mitäpä se minua liikuttaakaan. Pääasia että Mikko sai Anna Liisan. En huoli muusta mistään.

PIRKKO.

(tulee kirkkopuvussa, virsikirja kädessä).

Terveisiä kirkosta! Nyt ne sieltä pudotettiin alas saarnastuolista että rumahti.

MIKKO.

Vai oikein rumahti?

PIRKKO.

Olisit ollut kuulemassa, Johannes. Kirkko oli tiedättekös, täpösen täynnä väkeä, ja niin hiljaa olivat kaikki, kun näiden nimiä mainittiin, että olisi kuullut nuppineulan lattiaan kilahtavan.

MIKKO.

Jo nyt lasket lipettä.

PIRKKO.

Pidä sinä suusi kiinni! Mitä sinä aina sotket toisen puhetta.

MIKKO.

No, no! Jatka, jatka. Nuppineulan olisi kuullut lattiaan kilahtavan?

PIRKKO

(kääntyy muihin).

Tuntui niin somalta, minun oikein sydämeni pamp-paili, kun pappi luki, että: »nuori mies, talollinen Jo-hannes Kivimaa ja talon tytär, siveä nuori neiti» — siveä, nuori neiti, se joltakin kuuluu, se.

MIKKO.

Kukas nyt keskeytti?

PIRKKO.

Vaiti, sinä! Minä en puhu sinulle, minä puhun muille. — Niin: »siveä nuori neiti Anna Liisa Kor-tesuo, joiden ajottu avioliitto nyt ensi kerran kuulute-taan.»

MIKKO.

Anna Liisaako siellä kuulutettiin? Kun minä luulin koko ajan että Pirkkoa.

PIRKKO

(pyörähtää Mikkoa kohti kädet selän takana, irvistää ja matkii).

Äjäjäjäjäjä —

KORTESUO.

Pirkko, sinä —!

PIRKKO.

Mitäs hän on niin ilkeä, mokoma.

MIKKO

(nauraen).

Sitä on tyttöä!

PIRKKO.

Missä äiti ja Anna Liisa? Kun eivät olekaan koristelleet tupaa, eivätkä panneet seppeleitä ylös. Tuolla näkyivät olevan kaikki porstuan nurkassa, ja minä kun niitä niin uskoa laitoin viime yötä.

KORTESUO.

Ennätät sinä ne vielä saada seinille, kun pidät kiirettä.

PIRKKO.

Menkää sitten pois täältä, joka kynsi, eikä saa tulla sisään, ennenkuin käsketään.

HUSSO.

Saanhan minä jäädä tänne avuksi?

PIRKKO.

No, te jos jäätte. Mutta muut kaikki pois, ja väleen!

KORTESUO.

Mennään minun kammariini siksi aikaa.

MIKKO.

Elähän huoli, Pirkko, minä sinulle vielä näytän!

(JOHANNES, MIKKO ja KORTESUO menevät.)

PIRKKO.

Näytät sinä! Minkähän tuota näytät? -- Nyt sukkelasti, Husso. Nostetaan seppeleet sisään.

(Kantavat porstuasta viheriöitä köynnöksiä, puita ynnä muita koristeita sisään.)

PIRKKO

(kipuaa ylös penkille).

Ojentakaa minulle köynnöksiä te, minä asetan niitä tänne ylös.

HUSSO.

Kyllä. -- Sinä taidat olla kovin mielissäsi tästä Anna Liisan naimisesta, Pirkko?

PIRKKO.

Tiettyä se. Niin iloinen kun -- kun -- kolmen-tuhannen markan hevonen.

HUSSO.

Hei, hei! Sitten sinä mahdat pitää kovasti tulevasta langostasi?

PIRKKO.

Niinkö Johanneksesta? Kuinkas muuten. Toista niin hyvää miestä ei ole koko maailmassa.

HUSSO.

Et sinä ehkä antaisikaan Anna Liisaa kenellekään muulle?

PIRKKO.

En. En totta totisesti antaisi häntä kenellekään muulle pait Johannekselle.

HUSSO.

Et Mikollekaan?

PIRKKO.

Mikolle? Pyh! Hänelle nyt kaikkian vähimmän.

HUSSO.

Minkätähden hänelle kaikkian vähimmän?

PIRKKO.

Minkäkötähden? — Kaikkea te kysytte. Ymmärtäähän nyt tuon.

HUSSO.

Kunko Mikolla ei ole taloa?

PIRKKO.

Minä vähättellen talosta!

HUSSO.

Mikäs hänellä sitten on vikana?

PIRKKO.

Sekin on vikana, jos tietää tahdotte, ettei Anna Liisa voi häntä kärsiä.

HUSSO.

Ooho? Niinkö on hullusti, ettei Anna Liisa voikaan kärsiä Mikkoa?

PIRKKO.

Niin se on. — Mikä teitä naurattaa?

HUSSO.

Ilman minä tässä vaan aikojani. — Voi sun, tai vaan tapernaakkeli! Onpa tämä sentään hauska juttu.

PIRKKO.

Mikä niin? Sanokaa minullekin.

HUSSO.

Mitähän sinä virkkaisit, jos Anna Liisa vielä purkaisi Johanneksen kanssa ja menisi Mikolle?

PIRKKO.

Elkää vouhkiko tyhjää, vanha ihminen.

HUSSO.

Mikkopa on paljon pulskempi mies, kun Johannes.

PIRKKO.

Menkää suolle!

HUSSO.

Etteikö ole sitten?

PIRKKO,

Menkää suolle, minä sanon!

HUSSO.

Eikä se Anna Liisa ole niinkään hanakkata Johannekselle menemään. Hyvin kuuluu olleen ikävällä mielellä kaiket aamua, vaikka onkin kuuliaispäivä. *-kka / part.*

PIRKKO.

Nyt, jos ette vaikene, niin ajan teidät pellolle.

HUSSO.

So, so! Olepas hiljaa. Vieraita ajaa pihaan. (asettuu keskelle ikkunaa, nojautuu molemmin käsin ikkunalautaan.) Monta monituista hevosta, Ristolana, Heimosen, Katajamäen —

PIRKKO.

Ja ketä muita? (viskaa Husson syrjään.) Pois tieltä, että minäkin näen. Siellähän on — hei, kaikki viis minun hevostani — siellähän on jo pelimannit ja muut! (juoksee ovelle.)

(HEIMOSEN ja RISTOLAN emännät, KATAJAMÄEN isäntä, KORTESUO, MIKKO, JOHANNES ja RIIKKA tulevat sisään, heitä seuraa paljon muita vieraita, nuoria sekä vanhoja, ynnä pelimanni viulua soittaen.)

RIIKKA.

Astukaa peremmälle, tehkää niin hyvin!

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Siinähan se on Pirkkokin! Hyvää päivää! Pitkäksipä sinä olet venynyt sitten kun sinut viimeksi näin.

PIRKKO.

Alkaahan minussa mittaa olla.

HEIMOSEN EMÄNTÄ.

No, ei vaan. Kohta täysikasvanut. Kun Anna Liisa viedään, niin alkavat sulhaset käydä toisen tyttären luona.

MIKKO.

Sittenkö vasta? Minä tässä jo muutamia päiviä olen parastani koettanut.

PIRKKO.

Elä valehtele!

RIIKKA.

Lapsihan Pirkko vielä on. Ei hänestä ole niihin puuhiin. Käykää istumaan, hyvät vieraat.

MIKKO.

Niin, tehkää hyvin. Isännät tänne pöydän päähän, emännät peräpenkille ja tyttöhuitukat — ettekö pakene tuonne karsinaan. Siellä se on teidän paikkanne.

PIRKKO.

Sinäkö sen määrää? Entä kun emme menekään. Istumme tuonne miesten penkkiin. Mitäs sanot siihen?

RIIKKA.

Tyttö hoi, jos et sinä ole hiljaa siellä! Se se on niin suullas, tuo elävä.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Tule sinä vaan tänne, Pirkko, tänne minun rinnalleni. Täällä on sijaa.

PIRKKO.

Joutuneeko tässä hyvin istumaan. Eiköhän se tanssi jo kohta alkane?

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Ei suinkaan nyt ihan heti. Eihän vielä ole morsiantakaan tervehditty.

HEIMOMEN EMÄNTÄ.

Niin, missä Anna Liisa on, kun häntä ei näy?

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Ajattelin juuri kysyä samaa.

RIIKKA.

Hän tästä vast'ikään pistääntyi aittaan.

PIRKKO.

Hyh —! Vai vastikään! Kun minä täällä olen koristellut tuvan, olen riidellyt aika lailla Husson kanssa, olen tehnyt vaikka mitä, eikä häntä koko aikana ole ei näkynyt, ei kuulunut.

RIIKKA.

Tottapahan tulee kun joutuu.

MIKKO.

Mitä, jos hyvinkin pistetään polskaksi sillä välin? Minusta näyttää, että tyttöjen varpaita jo kutkuttaa.

PIRKKO.

Entä omiasi sitten? Eikö niitä muka ensinkään kutkuta?

MIKKO.

No, niitä kutkuttaa niin hiton lailla.

KORTESUO.

Mitäs sitten muuta, alkakaa vaan tanssia. Luulen että Riikkakin odottaa herroja, ennenkuin tarjoo meille mitään suuhun pantavaa.

RIIKKA.

Niin, jos nuo hyvinkin tulisivat piakkoin.

MIKKO.

Pirkko, tuletko sinä minun parikseni?

PIRKKO.

Enkä tule. Minä tanssin Johanneksen kanssa.

MIKKO.

Sitten täytyy minun ottaa toinen. (tiirailee tyttöjä.) Kenenkähän noista nyt valitseisin? Yks toistaan so-
mempi. Tässä tulee mies aivan ymmälle. Mieluummin
ottaisin heidät kaikki.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Mikko taitaa olla täällä niinkuin puhemiehen
virassa?

MIKKO.

Niin, puhemies minä olen. Ei näistä ilman
minua olisi mitään tullutkaan. Johannes — noin hil-
jainen mies, mitäs hän olisi uskaltanut kosia.

KORTESUO.

Niin no — alkakaahan pois.

MIKKO.

Entäs isännät ja emännät? Tässä ei auta, joka-
ikisen pitää tanssia tänäpäivänä.

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Emmehän me vanhat vielä näin alkuillasta. Sitten
vasta lopussa.

MIKKO.

Minun kanssani katrilliä, emäntä? Niinkö? (menee
ja sieppaa yhden tyttöistä käsi kynkkäänsä.)

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Niin, niin! — Se se on aika hulivili, tuo Mikko.
Mutta kyllä on sulhanen siihen sijaan vakava ja tasainen.

HEIMOSEN EMÄNTÄ.

Kerrassa kunnan mies. Hyvän vävyn te hänestä saatte.

RIIKKA

(hiljaa ja surumielisesti).

Kyllähän Johannes hyvä on — kaikin puolin.

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Ja semmoinen mainio talo kuin hänellä on. Kelpaa siinä Anna Liisan emäntänä pyöriä.

HEIMOSEN EMÄNTÄ.

Niin sitä on muutamilla iloa lapsistaan. Toisilla taas ei kun pelkkää surua.

RIIKKA

(huokaa ja kääntyy pois).

(Nuoret tanssivat lyhyen polskan.)

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Noin sitä mekin ennen hypättiin. Mutta nyt ovat jalat jo kangistuneet.

KORTESUO.

Jalat kangistuneet ja mieli — samoin.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ,

Illemmällä me yhtäkaikki tanssimme mekin eikös niin?

KORTESUO.

Ei se minulta enää käy.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Ei sitä tiedä, ennenkuin koettaa. Harjoitellaan pois tänä iltana, että sitten osaamme häissä oikein hyvin. Joko ne milloin pidetään muuten?

KORTESUO.

Niinkö häät?

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Niin, niin. Anna Liisan ja Johanneksen häät.

KORTESUO.

Eipä niistä vielä ole tietoa. — Ketäs siellä nyt tulee? Rovasti ja vallesmanni —

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Ja tohtori ja kauppias. Kaikki kirkonkylän herrat. Kuuliaisetkin, kun jo näin suurellisesti vietetään, niin mitä sitten häät!

(ROVASTI, VALLESMANNI, TOHTORI ja KAUPPIAS tulevat. Tanssi taukoaa.)

VALLESMANNI.

Kas niin! Täällähän ilot jo ovat ylimmällä. Elkkää lopettako, jatkakaa vaan, jatkakaa.

ROVASTI.

Meitäkö säikähditte?

MIKKO.

Eipä me juuri säikähdettykään, mutta polska kun sattui juuri päättymään.

ROVASTI.

Päivää, isäntä! Toivotan onnea. Ja emännälle samoin.

KAUPPIAS.

Tokko olitte edes kirkossa kuulemassa, kun tyttärsenne kuulutettiin?

KORTESUO.

Eihän me —.

KAUPPIAS.

Minäpä olin. Ja voin vakuuttaa, että kaikki kävi hyvässä järjestyksessä. Nuorten miesten mieltä vaan kovasti kirveli.

MIKKO.

Vai kirveli? Tuota minä jo ajattelin. Saanko luvan kysyä — ehkäpä vihiasi kauppiaan omaakin sydäntä?

KAUPPIAS.

No, ilmankos? Kun paikkakunnan sievin tyttö vietiin noin sivu suun.

ROVASTI.

Mutta missä morsius-pari?

VALLESMANNI.

Sulhasen minä näen tuolla. Tulkaa esille, Kivi-maa. Mitä te siellä päilelette muiden takana!

MIKKO.

Pelkää varmaan, että häntä kuritetaan, kun meille semmoiset tepposet teki.

TOHTORI.

Ei kanneta vihaa semmoisesta. Kunnia voittajalle.

KAUPPIAS.

Niin, eihän sille mitä mahda. Onnea vaan toivotamme. Mutta oivalliset häät sinun täytyy pitää, Johannes, siitä hyvästä. Muuten katso eteesi!

MIKKO.

Vähälläpä hän pääsee. Minä kun olisin kauppiaan sijassa, niin laudalta hänet löisin pois.

ROVASTI.

No, noh! Eihän nyt kumminkaan.

MIKKO.

Etteikö käy laatuun, arvelee rovasti? Hyvin valan! Maksaa vaan pienet sakkorahat — ei siihen muuta tarvita.

JOHANNES.

Mitä pieksät suutasi tyhjään.

MIKKO.

Ahaa — hän käy jo levottomaksi.

ROVASTI.

Mutta morsian —? Missä morsian?

VALLESMANNI.

Niin, häntä emme vielä ole saaneet tervehtiäkään.

KORTESUO.

Kyllä hän kohta tulee.

RIIKKA

Pirkko, menepä kiirehtimään. Käske tulemaan sukkelasti: Sano että rovasti ja kaikki muutkin vie-raat kaipaavat.

PIRKKO.

Kyllä. (pyörähtää pois.)

MIKKO.

Ja me otamme hänet juhlallisesti vastaan, eikö niin? Asetumme molemmin puolin tupaa, — naiset tuolle puolen, miehet tälle. Näinikään. Sitten kun hän astuu sisään, niin huudamme »eläköön» yhteen ääneen.

KORTESUO.

Mikko, mitä sinä taaskin vehkeilet siellä? Anna olla —

RIIKKA.

Elä, herran tähden, semmoisia asettele. Hän säikähtää, ties, kuinka pahasti.

KAUPPIAS.

Eikös mitä! Eikä se niin vaarallista, jos vähän säikähtääkin, onpa täällä tohtori saapussalla.

TOHTORI.

Kyllä minä vastaan säikähdysten puolesta.

VALLESMANNI.

Hyvä tuuma vallan. Rovasti jos sitten vielä pitää pienen puheen — toivottaa onnea meidän kaikkein puolesta ja niin pois päin.

ROVASTI.

Mielelläni.

KAUPPIAS.

Kuulkaas vielä kun sanon. Heti kun rovasti on lopettanut puheensa, niin huudamme uudelleen »eläköön», ja sitten painamme hänet tuoliin ja kannamme ympäri.

MIKKO.

Ympäri tupaa ensin, sitten ympäri pihamaan ja taas takaisin tupaan. — Hyvä juttu, sanoi Sumelli, kun selkäänsä sai!

RIIKKA.

Voi, voi, minua pelottaa —

PIRKKO

(juoksee sisään).

Aitan ovi oli lukossa, mutta minä huusin avaimen reiästä.

RIIKKA

(hätäisesti).

Ja mitä hän vastasi? Lupasiko tulla?

PIRKKO.

Sanoi olevansa valmis.

HUSSO

(ikkunassa).

Tuollahan tuo tulee. Voi, kuinka hitaasti astuu!

MIKKO.

No, nyt — olkaa hiljaa kaikki! Äiti, pitäkää varalta ja avatkaa ovi. Mutta äkkiä ja selkiselälleen!

HUSSO.

Hyvä, hyvä! Minä teen, niinkuin käsketään.

(Seisovat hetken hiljaa HUSSO paiskaa oven auki, ANNA LIISA ilmestyy, hänelle huudetaan »eläköön».)

ANNA LIISA.

Eläköön meissä Jumalan pyhä henki!

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Mitä hän sanoi? Jumalan —?

HEIMOSEN EMÄNTÄ.

Jumalan pyhä henki.

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Onko hän tullut uskovaiseksi.

HEIMOSEN EMÄNTÄ.

Kuunnellaanhan. Rovasti puhuu.

ROVASTI.

Aivan niin. Eläköön meissä Jumalan pyhä henki. Ja liha kuoltoon, himoineen, haluineen. Siinä korkein päämäärä meille kaikille.

Ja nyt pyytäisin saada lausua morsiamelle pari sanaa sekä omasta että läsnäolevain puolesta —

ANNA LIISA.

Erehdytte, jos minua morsiameksi luulette. En ole morsian kenenkään.

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Eikö ole morsian kenenkään?

KORTESUO

Mitä nyt, Anna Liisa?

RIIKKA.

Herra siunaa —! Mikä hänelle on pistänyt päähän?

MIKKO.

Ujostelee, tietysti.

ROVASTI

(hymyillen).

Mitäs te sitä kiellätte? Onhan teitä tänäpäivänä kuulutettu, totta silloin olette morsian.

VALLESMANNI.

Elkää suotta kainostelko.

KAUPPIAS.

Taisitte käydä hämillenne, kun otimme teitä vähän erikois tavalla vastaan. Mutta elkää olko millännekään —

TOHTORI.

Kunniaa me vaan tahdoimme osoittaa.

MIKKO.

Niin, kunniaahan me vaan, me kuuliaisvieraat —

ANNA LIISA.

Minua tosin on kuulutettu tänään. Mutta en ole siltä morsian. Kaikki on rauennut sikseen.

HEIMOSEN EMÄNTÄ.

No, nyt ei kiitetä! Ohhoh, tämäpä oli ikävää.

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Sanopas muuta! Minun menee ihan pääni sekaisin — en tajua kohta mitään.

KORTESUO.

Mitä sinä ajattelet, Anna Liisa? Kun näin häiritset vieraiden iloa.

RIIKKA.

En ymmärrä häntä — (katsoo avuttomasti Kortesuohon.)
Mikä tässä nyt tulee eteen?

ROVASTI.

Te olette sitten vakaasti päättänyt purkaa?

ANNA LIISA.

Se on jo purettu. Se täytyi purkaa.

HUSO.

Siinä nyt kuulet, Pirkko. Mitä olen minä sanonut koko ajan? Anna Liisa ei ole Johannesta rakastanutkaan. Mitä sitä niin hämmästyttään. Kerrankos semmoista tapahtuu. Olen minä nähnyt että vihiltäkin vielä morsian peräytyy, saatikka sitten kuulutuksen jälkeen. Sano sinä vaan totuus, Anna Liisa, elä yhtään ujostele.

ROVASTI.

Mitä sulhanen tähän arvelee?

JOHANNES.

Anna Liisa on oikeassa. Meidän välimme on jo rikottu.

PIRKKO

(pudistelee Riikkaa hameesta).

Äiti, äiti, — eikö Anna Liisa sitten menekään naimiseen? Eikö, äiti?

RIIKKA.

Ole hiljaa, sinä.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Niinkö se sitten kävikin? Vähät muusta, mutta lyhyeen, loppui meiltä ilo. Surma kaikkiakin!

MIKKO.

Elkähän hätäilkö, isäntä. Me jatkamme pitoja. Jos onni oikein on, niin saamme tästä kihlajaiset kuuliaisten sijaan. Vai kuinka, Anna Liisa?

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Yhä kummempaa!

MIKKO.

Niin, minä vaan arvelen, että hänellä mahtaa olla joku toinen mielessä.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

No, sitten —!

ROVASTI.

Niin, — minä puolestani en osaa tähän mitään sen enempää. Kun molemmat tahtovat eroa —

ANNA LIISA.

Minulla olisi vielä muutakin sanottavaa.

MIKKO.

Nyt saamme kuulla!

ROVASTI.

Etteköhän jättäisi sitä toistaiseksi? Johan tässäkin oli tarpeeksi tällä kertaa. Vai, mitä arvelevat vanhemmat?

KORTESUO.

Kyllä olen samaa mieltä kuin rovastikin. Tässä on jo tarpeeksi. Jääköön toistaiseksi loppu.

ANNA LIISA.

En voi sitä jättää enää. Omaatuntoani painaa. Se kun on kitunut tuon syntikuorman alla jo liian kauan, neljä pitkää vuotta.

KORTESUO.

Tule pois nyt sieltä ja ole ihmisiksi. Etkö sinä kuullut, mitä rovastikin sanoi?

ANNA LIISA.

Elkää estäkö minua. Antakaa minun seurata pyhän hengen ääntä.

RIIKKA.

Voithan sen tehdä toisten —

MIKKO.

Niin, sitten kun olet vielä ajatellut pääsi ympäri moneen kertaan ja kun yhdessä olemme tuumailleet.

HUSSO

(nykäisee Mikkoa).

Mitä hän aikoo tehdä?

MIKKO.

Ettekö sitä ymmärrä? Hän ilmoittaa kaikki.

HUSSO.

Herra siunaa ja varjele. Onko hän hullu?

ROVASTI.

Hämpä aikoo sanoakin jotain muuta, kuin mitä ensin luulin. Jos omatunto teitä pakottaa puhumaan, niin minä en suinkaan siinä tapauksessa tahdo kieltää.

ANNA LIISA.

Eikä vanhempanikaan, kun he oikein ajattelevat. Eikö totta, tekään ette tahdo minua kieltää?

RIIKKA.

Minä pyydän vaan, että jätät toistaiseksi ja lähdet nyt aittaan lepäämään. Vieraat sen kyllä suovat anteeksi. Hän kun on valvonut koko yön, ei ole enää tolkussaan —

MIKKO.

Niin, se on parasta. Viekää hänet, emäntä, aittaan levolle. Ja tohtori jos tekisi hyvin ja kirjoittaisi hänelle jotain rauhoittavaa, että hän pääsee uneen kiinni, niin minä juoksen apteekkiin.

ANNA LIISA.

Ei, antakaa minun puhua. En minä tarvitse roh-toja, näettehän että olen aivan levollinen ja täydessä tolkussani.

ROVASTI.

Tahdotteko sitten tässä, kaikkien kuullen —?

ANNA LIISA.

Tahdon. Vapaasti ja rehellisesti, niinkuin Jumalan kasvojen edessä.

HUSO.

Elä hiidessä, Anna Liisa! Pidä nyt ajoissa suusi kiinni, muuten kadut. Mitä sinä turhan takeen menet lörpöttelemään.

ROVASTI.

Hiljaa! Olkaa sekoittumatta tähän, te. — Jatkakaa, Anna Liisa, jatkakaa vaan pelkäämättä, — vapaasti ja rehellisesti, niinkuin Jumalan kasvojen edessä.

MIKKO.

Jos rovasti sallii — minä häntä puhuttelin ensin vähäisen.

ROVASTI.

Voitte tehdä sen sitten, — jäljestä päin.

MIKKO.

Tule vilvoittelemaan ulos, Anna Liisa — piki-päin vaan —

ROVASTI

(nousee, kiivastuu, lyö nyrkkiä pöytään).

Pois! Häntä ei saa häiritä, minä sanon! — Nyt voitte alkaa.

ANNA LIISA.

Olen tehnyt suuren synnin, jonka minun nyt täytyy tunnustaa. Tähän saakka olen sen kavalasti peittänyt kaikilta ihmisiltä, päästäkseni häpeästä ja rangaistuksesta vapaaksi. Mutta ei se peittäminen ole minua onnelliseksi tehnyt.

ROVASTI.

Ei varmaankaan. Sisällinen tuska oli sitä suurempi, eikö niin?

ANNA LIISA.

Se oli niin suuri, että sitä tuskin jaksoin kantaa. Omantunnon vaivat eivät antaneet minulle hetkeksiäkään lepoa.

ROVASTI.

Rohkeutta vaan, lapseni! Mikä oli synti, jonka teit?

ANNA LIISA.

Neljä vuotta sitten synnytin lapsen, metsässä tuolla, ja minä, poloinen, tapoin hänet.

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Herra Jumala!

HEIMOSEN EMÄNTÄ.

Anna Liisako —? Tappanut lapsensa?

MIKKO.

Minusta on kummaa, että sairaan ihmisen houreita kuunnellaan ja pidetään täytenä totena.

HUSSO.

Elkää, hyvät ihmiset, uskoko häntä. Kyllä hän ottaa sanansa takaisin jo huomenna, kun on saanut yönsä nukkua.

ANNA LIISA.

Asia on niinkuin olen sanonut. Jos tahdotte niin näytän paikan, mihin hän on haudattu.

VALLESMANNI.

Minun pitää virkani puolesta tehdä muutamia kysymyksiä. Tiesivätkö vanhempanne mitään tästä kaikesta?

ANNA LIISA.

Ei, he ovat viattomat. He uskoivat minusta pelkkää hyvää. Ei heillä ollut pienintä aavistustakaan minun rikoksestani.

HUSSO.

Lähtään pois, Mikko. Mitäs me täällä enää.

MIKKO.

Kuunnellaanhan, kuinka tässä käy.

VALLESMANNI.

Tämä tunnustus tuli sitten vallan odottamatta teille vanhemmille?

KORTESUO.

Tunnustus? Niin, tunnustus tuli odottamatta.

VALLESMANNI.

Mutta rikoksesta tiesitte jo tätä ennen, niinkö?

KORTESUO

Eilen illalla vasta. Siitä saakka olemme olleet kuin huumeessa. Emme ole tienneet paljon sinne eikä tänne.

RIIKKA.

Emmehän me voineet ruveta ilmiantajiksi — oman lapsemme ilmiantajiksi. Eihän voi lakikaan sitä vaatia.

KORTESUO.

Varsinkin, kun niin pitkä aika oli kulunut.

ANNA LIISA.

Minä yksin olen syyllinen. Elkää vanhempiani ahdistelko, he eivät mitään tienneet. Olinhan sen salannut heiltä samoin kuin muiltakin.

VALLESMANNI.

Voitte olla rauhassa heidän suhteensa, jos asia on niinkuin sanotte. Mutta teitä en saa jättää. Minun surullinen velvollisuuteni vaatii minut paneman teidät kiinni.

ANNA LIISA.

Ja saattamaan minut ansaittuun rangaistukseen. Tehkää se, herra vallesmanni, sitä juuri tahdonkin. Tehtyä en millään enää tekemättömäksi saa — en vaikka kuolemaan asti sitä surisin. Mutta antakaa minun kärsiä — antakaa minun kärsiä kovimmat rangaistukset, että edes jossain määrässä voisin rikokseni sovittaa. Tulkaa, minä ilolla lähden vankeuteen — ja kuritushuoneeseen — ja vaikkapa mestattavaksi, kaikki, mitä ikinä oikeus minulle määrää, otan mielihyvällä vastaan.

RIIKKA.

Lapsi, lapsi — ooh, rakas, taivaallinen isä, vie pois tämä kalkki, en kestä sitä juoda! (vaipuu valittaen ja puoleksi pyörtäneenä alas.)

PIRKKO

(itkien).

Äiti — äiti.

KORTESUO

(pyyhkii kyyneleitä silmistään).

Että minun täytyi tätä nähdä! Etten päässyt hautaan ennemmin!

ANNA LIISA.

Isä ja äiti — elkää surko minun tähteni! Elkää surko! Ei minulla ole mitään hätää. Näettehän, kuinka olen iloinen nyt. En koko elämässäni ole tuntenut itseäni näin onnelliseksi.

JOHANNES

(liikutettuna).

Anna Liisa —!

KORTESUO.

Etkö sinä välitä mitään siitä häpeästä, jolla meidän harmaat hiuksemme olet tahrannut?

ANNA LIISA.

Suokaa se minulle anteeksi! Voi, jos jollakin tavoin vielä kerran voisin tehdä hyväksi, mitä teitä vastaan olen rikkonut!

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Sääli vanhempia.

HEIMOMEN EMÄNTÄ.

Tämä heidät musertaa tyyten.

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Voi, sentään! Ei sitä ihminen tiedä, mitä surua lapsistaan voi saada.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ.

Kylläpä teille nyt kävi ohraisesti. Kävipä tosiaankin.

MIKKO

(hiljaa Hussolle).

Tässä ei auta enää mikään. Täytyy antaa kaikki mennä menojaan. Lähtään pois! (menevät.)

KORTESUO.

Hautaan kun pääsisi! En muuta enää toivo.

ROVASTI.

Ei niin, hyvät ystävät, ei niin! Ei teillä ole syytä suruun tällä hetkellä, vaan iloon ja riemuun. Jumalan henki on tehnyt työtä tyttäressänne ja päässyt voitolle. Elkää maailman tavoin katselko tätä asiaa, ottakaa se korkeammalta kannalta. Tähän asti on Anna Liisa vaeltanut eksyksissä. Nyt hän on löytänyt oikean tien. Kiittäkäämme ja ylistäkäämme taivaan Herraa!

RISTOLAN EMÄNTÄ.

Niin — onhan se niinkin, kun oikein ajattelee. Lihalle tämä on kuritus, mutta ei hengelle.

KORTESUO.

Me olemme lyhytnäköisiä, me ihmiset. Emme aina ymmärrä kaikkivaltijaan tarkoituksia.

RIIKKA.

Ja meissä lihallinen mieli aina pyrkii valtaan.

ROVASTI.

Sitä hartaammin koettakaamme edistyä hengen elämässä ja Jumalan avulla me pääsemme voitolle samoin kuin Anna Liisakin. (tarttuu Anna Liisan käteen.) Niin, lähde rauhaan, lapseni. Lähde sinne, mihin omatuntosi sinua vaatii menemään. Ja vahvistakoon sinua taivaan isä että loppuun asti lujana pysyisit. Äsken toivotimme sinulle onnea, pieneen maalliseen elämän käänteeseen. Mutta tuhat kertaa innokkaammin toivotamme sinulle nyt onnea sisällisen muutoksen johdosta.

TOHTORI.

Minä yhdyn rovastiin. Jääkää hyvästi!

ANNA LIISA

(lankeaa ensin isänsä, sitten äitinsä kaulaan.)

Hyvästi, isä! — Hyvästi, äiti — ja Pirkko, hyvästi! — Hyvästi kaikki.

KAIKKI.

Hyvästi! Ja onnea!

JOHANNES.

Anna Liisa — etkö tahtoisi antaa minullekin kättä?

ANNA LIISA.

Mielelläni! Hyvästi, Johannes, hyvästi!

JOHANNES.

Herran haltuun, Anna Liisa! — Yksi sana vielä: sinä olet kumminkin se, joksi sinua alun pitäin luulinkin.

ANNA LIISA.

Kiitos ystävällisyydestäsi! — Nyt, herra vallesmanni, olen valmis.

VALLESMANNI.

Niinpä lähdemme sitten. (menevät.)

ROVASTI.

Hän vaeltaa ijankaikkisen elämän tietä. Onnellinen hän!

Esirippu alas.

MINNA CANTHIN

— teoksia —

on *WERNER SÖDERSTRÖMIN* kustannuksella ilmestynyt:

MURTOVARKAUS. Näytelmä kolmessa näytöksessä. 1 painoksen hinta 1: 25 p., uuden, helppohintaisen 85 p.

ROINILAN TALOSSA. Näytelmä kolmessa näytöksessä. 1 painoksen hinta 1: 50 p., nyt ilmestynyt uusi, helppohintainen painos maksaa 85 p.

TYÖMIEHEN VAIMO. Näytelmä viidessä näytöksessä. Hinta 2 m. 25 p.

HÄN ON SYSMÄSTÄ. Huvinäytelmä yhdessä näytöksessä. Hinta 35 p., sid. 75 p.

ANNA LIISA. Näytelmä kolmessa näytöksessä. Hienoissa kansissa hinta 2 m. 75 p.

E. G.
Lanth

